

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-
keresőkénél 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélb-
lyegekben is. Jelégés levelekhez 20 fillér
bélyeg mellékelendő.

A soltvadkerti aut. orth. izr. hitköz-
ség az ujonnan szervezett metszői ál-
lásra keres מוסיף מוסיף-t, aki jór
somájim merabbim és talmidchóchom le-
gyen. Baal t'fillóra nem reflektálunk.
Fizetés megegyezés szerint. Pályázatok
életkor megjelölésével alulírottához kül-
dendők. Próbára csak meghívottak bo-
csátatnak és csakis ezeknek lesz költ-
ségük megtérítve.

Kritzler Mór, hitk. elnök.

A balatonfüredi Talmudtóra keres me-
lamednak egy bóchúr jór somájimot,
aki chümis-rasi és gemöre-tajszefesz
alapos tanításra képes. Pályázatok
k'szav-másolatokkal felszerelve és igény
megjelöléssel küldendők.

Pollák Sándor T. T. gondnok.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Rebenwurzl Livia Budapest és Weisz
Hugó Dunaszerdahely, f. hó 11-én 2 óra-
kor tartják esküvőjüket Bpsten a Ka-
zinczy-templomban. (M. k. é. h.)

Rosenberg Klári és Kornitzer Dezső f.
hó 11-én Miskolcon házasságot kötnek.

Hartmann Paula Huszt, Niszel Jó-
zsef Budapest jegyesek. (M. k. é. h.)

Grosz Sárika Büdszentmihály és Stein-
berg József Sajószentpéter jegyesek.

Schwarz Szerénkét Nyírbátorból elje-
gyezte Gotthezer Chájim Nagyléta.

Breuer Kláridit Tiszafüred, eljegyezte
Moskovits Márton Hodász.

Richter Artur tanító Dunaföldvár,
Hutterer Boriska Vác jegyesek.

Reichhard Dóra Makó, Lichtmann
Hermann Makó jegyesek.

Keller Rózsikát Salgótarján, eljegye-
zte Wohl Ernő Szerencs.

Lipschitz Frádele Sátoraljaujhely, Ro-
senfeld Elisó Debrecen jegyesek.

Ádám Magda Békéscsabán f. hó 11-én
tartja esküvőjét Neufeld Józseffel Sze-
gedről.

Fendrich Margit Sátoraljaujhely,
Groszmann Sándor Prága, e hó 11-én
tartják esküvőjüket.

Apró hirdetések

JELIGÉS hirdetések címeit, amennyiben
nem áll a hirdetésben, hogy cím a ki-
adóban, a kiadóhivatal titokként keze-
li. Az ilyen címek után érdeklődők leve-
leit nem áll módunkban megválaszolni,
hanem a hirdetőhöz juttatjuk.

28 ÉVES kereskedő feleségül venné szí-
gorúan vallásos szülők fiatal vallásos
szép intelligens leányát megfelelő ho-
zománnyal. „Komoly” jelige.

NŐSÜLNE jobb házból, biztos existen-
ciával bíró 28 éves volt bócher. Jelige
„P 6000”. (20 fill. b.)

PÉKSEGÉD, aki fehér süteményben,
valamint barnában önállóan jó mun-
kás, adja le címét, fizetési igény és
eddig működés megjelölésével a kiadó-
ba. „Szombatot tartó” jelige. (20 f. b.)

KISEBB vidéki faüzletem vezetésére ke-
resek szigorúan vallásos, megbízható,
ügyes, konkurenciában edzett fiatal-
embert. Ajánlkozás „Jó bizonyítvány”
jeligére. (20 fill. b.)

PERFEKTES deulches Kinderfräulein
sucht Posten in orth. Haus. Adresse
in der Administration.

TAPOLCA-gyógyfürdön megnyílik má-
jus 1-én minden komforttal ellátott
penzió. Engel Jenő, orth. kóser ven-
deglős, Miskolc.

KERESEK 29 éves volt talmudista fiam
részére, kinek biztos megélhetést nyuj-
tó üzlete van, jobb házból való leányt,
5000 P-vel. Jelige „Dunántúli” (20 f. b.)

NYOMDÁSZSEGÉD, könyvkötészethez
is ért, állást keres. „Szombatot tartó he-
lyen” jelige. (20 fill. b.)

RŐFÖSKERESKEDŐSEGÉD szombat-
tartó, elsőrendű munkaerő, megbízha-
tó, kiszolgált katona, május 1-re állást
keres. „Ügyes” jelige.

FA- vagy borszakmában gyakornoki ál-
lást keres jesivát járt, intelligens 19
éves jómegjelenésű fiatalember. „Meg-
bízható 19” jelige.

KERESEK szigorúan vallásos szakács-
nét, orth. helyről való többéves jó bi-
zonyítvánnyal. (Leány van.) Ungár
Sándorné, Szombathely, Széll Kálmán-
utca.

VAS-fűszeres segéd, 23 éves, többévi
gyakorlattal, mielőbb elhelyezkedne.
Cím: Weisz Mihály, Csorna.

ÖSSZ-ÍRODAI munkát végző fiatal-
ember, magyar-német levelező, könyvelő,
hosszabb gyakorlattal, vidékre is ál-
lást keres. „Jesivát járt”. (10 f. b.)

PERFEKT zsidó szakácsnő felvétetik.
Skrek, Dob-utca 27.

KERESEK azonnalra 11 éves fiamhoz
bóchert, aki chümis-rasi-gemórra jól
tanítsa és I. polgárra előkészítse. Fi-
zetés és teljes ellátás. Goldstein Miksa,
Nógrádbercel.

FAKERESKEDÉSEMBEN alkalmaz-
nék junius 1-re, többéves gyakorlattal
bíró, vallásos, intelligens fiatalembert,
esetleg fiatal nőt. Ajánlatokat igazol-
ható okmányokkal és fizetési igény
megjelöléssel kér: Briger Andor, Apc.

NŐSÜLNE, vagy benősülne 35 éves kö-
zépmetű jómegjelenésű intelligens
szombattartó önálló gazdálkodó, pár
ezerrel. Vidéki vallásos érzelmű 26—
28 éves jómegjelenésű leányok hozzá-
tartozóinak levelét „Nem hozományva-
dász” jeligére kéri.

TUDOMÁSOMRA jutott, hogy nevem-
ben különféle ürüggyel gyűjtéseket
eszközölnek. Minthogy gyűjtésre sen-
kinek megbízást nem adtam, kérem
ezen gyűjtőket csalóknak tekinteni.
Lichtenstein K., ker. főrabbi, Balkány.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ék-
szerárak legmegbízhatóbb vétel és el-
adási forrása GESTETTNER IMRE,
Ujpest, Király-u. 47. Budapesti telefon
2—945—60. Ékszerterveződetag.

Elsőrendű fűzőket

jutányos árban és kedvező fizetési
feltételek mellett készít:
S T E R N N É, Síp-u. 6. II. 1. lift.
Telefon: 135-460.

A sirok ápolása

ugy a régi kerepesiuti, mint az új
központi izr. temetőben április közep-
én veszi kezdetét. Befizetések a
PESTI CHEVRA KADISA székházá-
ban, VII., Erzsébet-körút 26 sz. alatt
már most eszközölhetők, esetleg
ugyanoda postán is beküldhetők.

ארטה' כשר

Karmel Friedmann
Pensió Józsefné

Budapest, Andrassy-út 43.
Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbusz-
összeköttetés a város minden irá-
nyában.

Modern kényelemmel berendezett
folyóvízes szobák, elsőrangú — ki-
vánatra diétás — konyha.

Referencia:

Bpesti orth. rabbiság

Felelős szerkesztő és kiadótlajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

אגודת ציונים

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekkzámla: 60.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Kapunyitás a jesiváinkon

Aki e hét elején egy-egy városka
vasúti állomásán kiszállt, a perronon
szokatlan nyüzsgést, izgalmat láthatott.
Fiúk, fiatal emberek jártak-keltek, izga-
tottsággal várokoztak, nézték a leszálló
utasokat. Oly közönség ez, amely egyb-
iránt nem igen szokta üres óráit, vidéki
szokás szerint, az állomáson tölteni,
nézve az érkező és induló vonatokat,
mert sohasem szokott szabad ideje lenni,
mert tudja, hogy amennyire lehet, telje-
síteni kell a bibliai parancsot a Tóra-ta-
nulásról: „fogalkozzál vele éjjel és nap-
pal”. Jesiva-helyekről és bócherekről van
szó, akik már megérkeztek az alma ma-
ter otthonába, ahol 5 hónapot fognak
szentelni a Tan tanulmányozására és
várták a vonatokat, amelyek hozták min-
nenfelől társaikat, akikkel a szellem, az
erkölcs, a közös szent törekvés kötelékei-
vel lesznek egybefűzve. A főváros ortho-
dox ifjúsága is szétszéledt a különféle
vidéki centrumokba. Miután még elhe-
lyezkedési előkészületek vannak, az éret-
tebbek megtalálják a tanítványaikat, az
egyenlő előkészültségűek tanulási szövet-
ségbe lépnek, megkezdődik a szent
munka.

A Biblia bölcselkedő királya *Kajhelesz*
azt hangoztatja: „Kiszrajn hoajr min
hachajsech—a világosságnak fölénye van
a sötétség fölött”. Ezt a szent *Zajhar*
úgy magyarázza: „A világosság fölénye
a sötétségből (min hachajsech), a sötét-
séggel való összehasonlításból derül ki a
legjobban, mert ha nem volna a sötét-
ségnek zordsága, nem bontakoznék ki a
maga valójában a világosságnak derüje”.
Ezt érezzük, amikor körülnézünk a vi-
lágban és látjuk, hogy a legnagyobb
nyugtalanúságot okozza mindenütt a tu-
domány csarnokait látogató ifjúság,
mert ekkor a jesivák csendes és csak
szellemiek terén zajos élete annál jobban
kidomborodik ragyogó ellentétképpen.
A világi fórumon az egyetemek ifjúsága
képviselettel a türelmellenséget, a nyers erő-
szakot, a régi jogi és erkölcsi szempon-

tok félretolásának imádását, a felelőtlen-
séget a közügyekben, — ezzel szemben a
jesivák: *mentsvárai a szellemi élet előtt*
való meghódolással, a szeretetgyakor-
lásnak, a felelősségérzet által diktált vi-
selkedésnek. Ennek az ifjúságnak az
ideálja, hogy megvalósítsa bölcséink ta-
nítását: „*Pasz bamelech tajchél ...*
kenyeret egyél sóval, vizet igyál mérték-
kel, földön levő fekvőhelyen hálj, de a
Tannal foglalkozzál, ha ezt teszed, bol-
dog leszel és üdv neked, boldog leszel
ezen a földön, üdv neked a túlvilágon.”
Mélyértelmű tanítás ez. Mert csak ilyen
elv mellett van biztosítva a földi és
menybeli boldogság. A földi harmonia
alapelve: a szerénység, az igénytelenség,
a legminimálisabb életszükséglet és mel-
lette a szellemi élet, amelynek gyönyör-
rűsége elfelejtet minden földi bajt, bűt
és bánatot.

Igen érdekes és tanulságos párhuza-
mot nyújt nekünk ehhez a szempont-
hoz a magyar képviselőház pénzügyi bizott-
ságának e heti tárgyalása az iskolaügy-
ről. Az egyik képviselő panaszkodott,
hogy az egyetemi tanárok nem adják elő
tárgyaikat a maguk teljességében és
azután a szigorlatokon mégis az egész
tananyagot követelik. A miniszter erre
azt felelte, hogy az egyetemi előadás
csak *irányítást* nyújt, a fő az *önképzés*,
mert ez adja meg a főiskolai jelleget.
Ha ez így van, akkor a jesivai oktatás
évszázadok óta mostanáig még az alsó
fokokban is főiskolai jelleget mutatott.
A jesivákon az előadó mester csak *irá-*
nyít, főcélja arra nevelni a növendékét,
hogy önállóan *tovább buvárkodjon*, to-
vább tanuljon. És ebben a tekintetben
erkölcsileg a jesiva sokkal fölöttebb áll
az egyetemnek, ahol a vizsgák letétele a
fő és ahol a cél: a diploma elnyerése,
majd állásban való elhelyezkedés. ahol a
tudomány nem egyéb mint „*dísz*” a nagy
állásra, vagy „*kapa*” a kis állásra, holott
a jesivákon a cél: maga a tanulás és ahol
el van tiltva az, hogy a tanulás „*tudo-*

mány: „*dísz*” (*atóró*), vagy „*kapa*” (*kar-*
dium) legyen.

Nem egyformán tehetségesek a növen-
dékek a jesivákon sem, de a jesiva a nö-
vendékeit mégis megtanítja egyre, arra,
hogy a Tóra-tanulás, a szellemi élet: *szent*
kötelezettség. S ez az, amit a profán
tudományokkal való foglalkozás nem
tűz ki célul. A Talmud egy kijelentése
szerint: „*En Uihakodajs bórich hü boaj-*
lómaj, elő arba amajsz sel halóhó — az
Örökkévalónak az ő világából nem jut
más, csak a vallástörvény négy könyvé-
ke”. Valóban, csak ez az igazi i'teni vi-
lág. A külvilágban csupa gyűlölet, zen-
vedés fájdalom, elnyomás, szenvedély,
bűn, bünhődés, ziláltság békétlenség, lelki
háborúság van. De a jó, a tisztaság, a
megbékülés, a menybeli nyugalom ott ho-
nol, ahol az Örökkévaló világa van, ahol
az örök igazság van, a vallástörvény elő-
írásainak tanulmányozása ad a létnek
igazi tartalmat.

Visszatérve a magyar képviselőházi
vitára, közben megállapították, hogy az
egyetemi tanárok egy része nem foglal-
kozik eléggé az ifjúsággal, hivatalosan
elvégzi a dolgát, de a katedrán kívül
nincsen érintkezés, kapcsolata hallga-
tóival és azok a professzorok, akik fog-
lalkoznak az ifjúsággal, sokszor nem ön-
zetlenül, hanem politikai okokból, kar-
riervadászat céljaiból teszik azt. Milyen
más szellem az, amely a jesivák veze-
tőinél tapasztalható. *Mester és növendék*
éjjel-nappal kapcsolatban vannak, a mes-
ter egész gondolatvilágát betölti az a
gond és a gondolkodás, miképpen modif-
hatná elő az ő szellemi gyermekeinek
anyag, szellemi és erkölcsi érdekeit, tel-
jesen önzetlenül, hisz törekvéseinek leg-
főbb eredményét csupán növendékei sze-
retete és az ő szellemében való életmód-
ja képezheti. És mindegyik mester a *leg-*
jobb pedagógus. Ebben az összefüggésben
a pedagógia nem szép elméleteket és szó-
lamokat jelent, hanem a legfontosabbat:
az *élő példát.* Minden jesivavezető arra

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Egyedül az országban. Modern épületben a legké-
nyesebb igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges ellátás. Családias és vallásalközes
nevelés. Egészségügyi és tanulmányi gondos ellenőrzés. Komoly felügyelet. Német társalgás.
Modern nyelvek és zenetanulási lehetőség. Felvételi előjegyzéseket a jövő tanévre — tekintettel
a férőhelyek korlátozott számára — ajánlatos minél előbb, de legkésőbb május 15-ig eszközölni.
Szünidőben nyaralásra gyermekeket (fiukat, leányokat) elfogadjuk.

Prospektust küld: **Hirschfeld Leányinternátus, Vác**

igyekeznek, hogy minden növendék átérzeze a szent igét: „V'hóju énecho rajajsz esz majrecho... — a te szemeid magad előtt látják a te vezetőidet és a füled hallja: ez az út, járjatok rajta”. (Jesájó 30; 20-21.) Egyesek felpanaszolták, hogy az ifjúság mestereinek megválasztása nem a rátermettség szerint történik. Ezzel szemben azt látjuk, hogy a jesivai életben nincs más szempont, mint a leg-szentebb verseny arra nézve: milyen módon lehetne az erkölcsi nevelés és a val-

lástudományokban való kiképzés eredményét a legjobban biztosítani. A Talmud bölcsői a jesivákra alkalmazták a Zsoltár eme szavait: „A mi kedveltjeink terheket visznek (alifénu m'sziúbólim), nincs szakadás, nincs kilengés és nincs kiáltó szó a mi utcáinkon, üdv a népeknek, amelynek ez a sors jutott, üdv a népeknek, amelynek az Örökkévaló az I'tene (asré hoom shehasém: Elajkov)”. Egy új zman kezdetén szívleljük meg ezeket a szavakat. „A mi kedveltjeink”

a jesiva ifjúsága, nemcsak a tanulás és az erkölcsi viselkedés szent terheit viseli, hanem a nélkülözésnek fájóalmas nyújtását. Szent kötelességünk tehát könnyíteni ezen a terhén, enyhíteni anyagi támogatásunkkal az ő nélkülözéseiket, hogy „ne legyen szakadás, kilengés, panaszkodó kiáltás az ő soraikban” és akkor eltölthet bennünket az a jóleső tudat, hogy megtettünk mindent, hogy megvalósuljon az áldás: „Üdv a népeknek, amelyek az Örökkévaló az ő I'tene.”

Barátunk? Ellenségünk?

A folyó hét politikailag mozgalmas volt és e mozgalmas élet majdnem minden mozzanata érdekelhet bennünket. Sajnos! Azt mondjuk hogy: sajnós, mert úgy tűnik fel a dolog, mintha Magyarország összes bajaiért a zsidóság volna felelős. A sokféle megnyilatkozásból kiemeljük Eckhardt Tibor, a kisgazdapárt vezérének pápai nagy beszédéből a következő részletet:

— A zsidókérdésről is beszélnünk kell, mert az országban meglévő antiszemita hangulatot kihasználva, ezek az erőszakos és törvénytelen mozgalmak a zsidókérdésről beszélnek és a diktatúrara gondolnak. Beszéljünk tehát a zsidókérdésről is.

— Nem árulok el titkot, ha azt mondom, hogy a zsidókérdésben soha álláspontomat revízió alá nem vettem. Nekem az a meggyőződés, hogy a zsidókérdésben nekünk, magyaroknak nem lehet megengedni azt, hogy akár politikai, akár gazdasági tekintetben, zsidó érdekek szerint igazodjunk. Nekünk magyar érdekek szerint kell a magunk politikáját irányítani.

— Az is kétségtelen, hogy a magyarság még mindig nem tölt be számának megfelelő pozíciót ebben az országban. Tehát változtatni és javítani is kell ezen a helyzeten. De ezt sohas az utca fogja alulról megcsinálni, hanem csak egy megfelelő, okos kormányhatalom, megfelelő, átgondolt, tisztességes intézkedésekkel, amelyek az emberi önértéket, a faji önértéket, a vallási hitet és meggyőződést sehol sem sértik, ennek a magyar nemzet többségét alkotó magyar népeknek a jogát minden vonatkozásban kiépítik. Ez az én politikám, aminek tekintetében senkitől kitanítást nem fogadok el. Legkevésbé attól a sajtótól, amely szembeköpődít játszik a zsidókkal, amely fejbeveréssel operál az utcán és azután tartja a markát és megfizeteti magát a zsidóktól.

Mit mondjunk mindehhez? Eszünkbe jut a T'nach egy különös szava. Jerichó előtt Jósua vezér különös látomásban részesült: egy férfi-alak közeledik

feléje, kezében kirántott karddal. A vezér kérdezi:

— Hozzánk tartozol-e, vagy ellenségünkhez?

— Nem, én az Örökkévaló kitöltöttje vagyok — hangzik a felelet.

Ha gondolkodunk e jeleneten, azt látjuk, hogy a szent szöveg azt akarja mondani, hogy ez az alternatíva: „mienk vagy-e vagy az ellenséghez tartozol”, nem meríti ki a lehetőségeket, mert a szemben álló táborok mellőzésével is jöhet valamilyen segítség. Így vagyunk mi ezzel a beszéddel. A mi barátunk ő, Eckhardt? Nem. Hiszen kijelenti, hogy ő nem revideálta a zsidókérdésben való álláspontját, ami azt jelenti, hogy mindig zsidóellenes politikát folytatott. — Ellenségünk? Azt sem lehet mondani. Hisz harcol a szegény ember jobb megélhetéséért a kartelek ellen, a kartelek ellen való harc nem jelent antiszemita-

tizmust, mert a zsidóság legnagyobb része kartelen kívül áll és csak a drágaságot érzi. Azt hangoztatja, hogy a magyarság nem tölti be az őt megillető pozícióját az országban. Tehát a zsidóságot kirekeszti a magyarságból. Talán a nyilasok malmára akarja ezzel hajítani a vizet? Nem, Hisz kikkel az izgatósajtó és a terrorisztikus utca ellen.

Nem barátunk, nem ellenségünk, de az idézett szöveg értelmében talán előidézi, hogy a béke angyalja jön majd, kezében az igazság kardjával... A rend, a konszolidáltság minden követelője azt a reményt ébreszti bennünk, hogy megvalósul a Zsoltár szava: „Ha az országban méltányosság és igazság egyesül, jog és béke találkozik, az Örökkévaló adja a jót és földünk megtermi a gyümölcsöt” — és akkor enyhülni fog a gyűlölet. A magyar zsidóság üdve az ország üdvének síkján van.

Két ó-uj név a Szentföldön

A palesztinai sajtó jelentése szerint a Szentföldön két új telep létesült, az egyiknek neve: *En hakajre*, a másik pedig ezt a nevet viseli: *Maszada*. Mind a két név régi emlékeket ébreszt, mert olyan helyekről szól, amelyekről a régi irodalmunk említést tesz, anélkül, hogy pontosan tudnók hol terültek el.

Az „*En Hakajre*” nem azt jelenti, az olvasónak a szeme, hanem ezt: „az imádkozónak, a segítségért kiáltónak forrása”. Sajftim könyvének 15. fejezetében van elmondva az eset, amelyből kifolyólag a hely a nevére nyerte. Simson a filiszteusokat megverte egy szamar állakapcsával, amire üldözőbe vették, körül is fogták, de ő közben eleped a szomjúságtól, szorultságában I'tenhez fohászodik és kéri, hogy mentse meg a szomjúság halálától, amire a szomszédos sziklában forrás fakadt, és az esemény emlékére azt a nevet nyerte: „a fohászokodónak forrása”.

A másik név: *Maszada* nem fordul elő, sem a T'nach-ban, sem a Talmudban, hanem *Josephus Flavius*, a görögül író historikus, aki a második chorbán idejé-

ben élt, azt írja, hogy 200 évvel előtte a makkabeusi testvérek egyike, Jajnoszon építtette ezt a várat az ellenség betörései ellen. A név maga héberül várat (*m'csüdo*) jelent. Több évtizeden keresztül háborús időkben fontos szerepe volt ennek az erődítménynek. Tragikus szerepet játszott, amikor a rómaiak ostromolták Jeruzsálemet. Az ostromlott városból kimenekült a szélső nacionalisták (zeloták) egy csoportja és Maszada sziklavarába befészkelte magát; meg akarta kísérelni a lehetetlent: ellentállni a rómaiaknak Jeruzsálem eleste dacára. Három évig tartotta magát a hős csapat, kétségbe esetten védekeztek és amikor látták, hogy helyzetük tarthatatlan, egymást megölték és így a benyomuló római csapat csak holtesteket talált.

Most a két feledésbe merült név újjászületik. A két név jelzi azt, hogy fontos egy ország életében hogy a védők erő fölött rendelkezzenek, mint Simson és a makkabeusok, de arra is mutat, hogy csak I'ten segítségével és oltalmával győzedelmeskedhetik állandóan és tartósan az emberi erő,

Bernfeld Sámuel: Az orth. ifjúság elhelyezkedése

Az illusztráció debreceni hitközségek az ottani Tiferesz Bachurim-ban tartott értekezéséből.

Elsőrangú érdek, hogy foglalkozzunk ifjúságunk elhelyezkedésének kérdésével. Ez nálunk orth. zsidóknál sokszorosan létkérdés. A diákmozgalmak mind arra vezethetők vissza, hogy az ifjúság csatlódottságot érez és szeretné a zsidóknak a magángazdaságban még elfoglalt pozícióit magának megszerezni. Sajnos, az a helyzet, hogy nem nézik jó szemmel a zsidók mezőgazdasági elhelyezkedését sem, az ipar terén szintén leküzdhetetlen akadályok tornyosulnak a szombattartó zsidóság elé, a zsidó munkás helyzete is siralmas. A kereskedelem sem nyújt már megfelelő egzisztenciát. A gazdasági és a társadalmi nyomás ma napról napra jobban nehezedik ránk. A társadalmi nyomás megtámadja a zsidóság lelki állapotát is, amely talán csaknem olyan súlyos, mint a gazdasági nyomás.

És mégis csak az lehet a teendő: felvértezni az ifjúságot a legszélesebb, legsokoldalúbb ismeretekkel, mert ma kétségtelenül a tudás nyújt némi reményt arra, hogy a zsidó ifjúság megtalálja elhelyezkedését. Elsőrangú érdek, hogy az orth. ifjúság jár-tas legyen a zsidó tudományokban, a gemóre-tajszefesz tanuláson kívül különösen a T'nach ismerete szükséges. Kifogásolom, hogy a mai ifjak nagy része nem vállalkozik előadások tartására, mert félnek attól, hogy előadói képességük hiányában nem aratnak szónoki sikereket és csaknem mindig *balbatim*t kérnek fel. Igenis szükséges, hogy gyakorolják magukat az ifjak: előadások, vita-ülések rendezésével, mert csakis a gyakorlat az, amely megadja a kellő biztonságot. tájékozottságot az egyes kérdésekben. Hiszen

a hitközségi élet vezetése erre az ifjúságra vár és a tudáson, felkészültségen kívül elengedhetlenül szükséges a kellő tapasztalat is.

A Tiferesz Bachurim egyesületeknek kötelessége felhívni a szombattartó munkaadókat arra, hogy állások, pozíciók üresedésénél elsősorban szombattartó munkaezőket alkalmazzanak. Óriási fontossággal bír a szolidaritás ápolása, mert csakis a hitünkbe vetett bizalom és egymás megsegítése teszik lehetővé a mai sivar élet elviselhetőségét. A T.B. egyesületeknek távol kell tartaniuk magukat, minden széthuzástól, a tagok összetartását kell ápolni és mindent el kell követni, hogy az ismeretek gyarapításán kívül minden egyes tag az egyesületben jól érezze magát.

Sajnálatosnak tartom, hogy Debrecenben egyes ifjak, azért mert *Erecz Jiszroel*

kérdésében más álláspontot foglalnak el, egyesületi kérdésekben a személyeskedés terére lépnek. Le kívánom szögezni, hogy az ilyen politizálás sem helyénvaló. *Erecz Jiszroel* kérdésében kialakult véleményem a következő: Távolállok a cionizmustól mai kialakult formájában, mert személyesen tapasztaltam, hogy bár politikai és gazdasági téren óriási eredményeket produkált, azonban vallási téren lehetetlen pusztítást végzett. Habár kétségtelen: a konzervatív zsidósággal lassabb tempóban haladnának és semmi esetre sem érték volna el Palesztina gazdasági fellendülése terén a mai eredményeket, de mégis csak groteszk helyzet az, hogy

Erecz Jiszroelben oly jelentéktelen a szombat szentsége, amelynek megszegése hivatalosan tudomásul van véve.

Mi, idősebb nemzedék, előbb-utóbb ki-dőlünk a hitközségi élet vezetéséből és erre az ifjúságra vár majdan, hogy intézményeinket tovább vezesse. A hitközség feladata a hives vallási és kulturális igényeinek a kielégítése. Ez oly fontos kettős feladat, hogy egyáltalában nem közömbös, hogy az orth. zsidóság jövője milyen kezekben van letéve. Nagyon fontos tehát, hogy a mai ifjúság: mind vallási, mind kulturális téren iparkodjék tudását gyarapítani, mert csakis így látom biztosítottnak az orthodoxia jövőjét.

Dr. Groszmann Frigyes: Fajelmélet...

Dr. Vámbéry Rusztem professzor Manchesterben előadást tartott a fajelmétről. A „*Manchester Guardian*” beszámoló arról, hogy Vámbéry mily szellemesen szedte zét a különböző fajelméletek tanításait. Ismertette a fajelmélet keletkezését: hogyan vetette fel a francia *Gobineau* a gondolatot, hogyan fejtette ki az árja faj ötletét *Max Müller* és évtizedek után hogyan tagadta meg ugyan-az a Max Müller.

— A fajelmélet nem annyira tudomány, mint inkább hit — mondta — amely nem a szeretetre, hanem a gyűlöletre épül fel. Tehát a téboly vallása. Érvekkel nem lehet hatni erre a „tudományra”, mert az érvek a holdkórosokról leperengnek.

Hogy mennyire mély és történelmi igazság csendül ki szavaiból, ezt mi érezzük és értjük át legtisztábban, akik hiába küzdünk tudományos eszközökkel a fajelmélet ellen. A küzdelem már csak azért is reménytelen, mert az antiszemizmus igazolásának ürügyei, — melyekre a nacionalizmus hivatkozni szokott — annyira ellentmondók, hogy az ürügynek cáfolásával szükségkép a másik elmentés ürügyet erősítjük. Egyik vád, hogy a zsidók mint idegen test a nemzet testében, átöröklött nacionalizmusuknak hódolnak, a másik, hogy nemzetközi kozmopoliták. Egyik vád, hogy lelketlen kapitalista uszorások, a másik, hogy szocialisták vagy bolsevikiek, az egyik vád, hogy gyávák és alattomosak, a másik, hogy arrogánsak és nyiltan uralomra törnek. Egyik vád, hogy vallási fanatizmusukkal nem tudnak beilleszkedni a nyugati kultúrába, a másik, hogy valálástalansággal aláássák az erkölcsöt. Az egyik, hogy tehetségükkel elnyomják

azt a népet, amelyik között élnek, a másik, hogy a zsidók fajtájuk alsóbbrendűségénél fogva igazi tehetségeket sohasem termelnek. És így tovább *in infinitum*.

Elleneink készen vannak mindenkor az itélettel: üsd a zsidót. Indokot pedig minden időben találnak hozzá: kútmérgezők, uszorások, nacionalisták, internationalisták, külföldön nemzetellenes propagandát üzők stb.

Néha a nagy Homeros is alszik — mondták a régi klasszikusok a nagyemberek tévedéseire. A kor legnagyobb tudósai is elveszítik néha horizontális látóköriket, nem bírnak felülemelkedni a napi események ephemer jelenségein. A Párizsban megjelenő „*New-York Herald*” közlése szerint érdekes kártérítési pert indított egy német tudós *Karl Landsteiner* Nobel-díjas bakteriologus, az amerikai „*Who's Who*” (Ki kicsoda?) c. könyv kiadója ellen, mert ez azt írta róla, hogy a most 69 éves tudós, zsidó szülőktől származik. De 1890-ben kikeresztelkedett és származását gondosan eltitkolta. A kártérítési keresetet a tudós arra alapítja, hogy „a magánélet joga mindenkit megillet és ezt a törvénynek is meg kell védenie.” Majd a következőket írja: „Fiam 19 éves és fogalma sincs arról, hogy ősei egyik oldalról zsidók. Ha ez nyilvánosságra kerül, úgy ez megrendíti és megalázásoknak teszi ki. Keresztény barátai elkerülnék és olyan megjegyzésekkel illetnék, amelyek érte-seiben megsértenék.” A könyv kiadója azzal érvel, hogy egy „történelmi mű” adatai a tudós származására nézve, nem jelenthetnek kártérítési kötelezettséget.

A tudós csak árt magának perével, mert a közfelfogás könnyen ítél, de nehezen rehabilitál. A vér sűrűbb, mint a keresztvíz...

Egy Misna és a palesztinai kérdés

Az egész európai sajtó telve van most azzal a kérdéssel, hogy mi lesz Palesztina jogi helyzetével. A királyi bizottság tudvalegőleg tanulmányozta a helyzetet, kihallgatásokat eszközölt és ezeknek alapján proposíciót fog tenni az angol kormánynak. A javaslat ugyan még nem jelentti annak megvalósítását, mert ezt el kell fogadni a kormánynak, a képviselőháznak, a Népszövetségnek, mégis megmutatja, hogy olyan tapasztalt férfiak, mint amilyenek a királyi bizottság tagjai, miképpen vélik megoldhatónak a palesztinai problémát.

Az angol lapok, egymásután, állítólagosan jól értesült forrásokból közlik a különféle kombinációkat.

Az egyik verzió szerint a bizottság javasolni fogja Palesztina felosztását: egy zsidó területre s egy tisztán arab territóriumra, Haifa szabad kikötő, Jeruzsálem pedig nemzetközi város lenne, a Népszövetség felelőssége alatt.

A zsidó terület e terv szerint valóságos állam lenne, az állami élet összes megnyilatkozásaival, természetesen csak miniatűr alakban. De közjogi helyzete a mainál sokkal szilárdabb volna, amennyiben a Népszövetség tagjává válván, szava lenne az európai népek koncernjében. Mihelyt a terv nyilvánosságra került, a zsidó vezetők leghatározottabban kikelték ellene. Egy ilyen törpe államban ugyanis — mely magában foglalná az egész partvidéket az akkói öböltől a déli Gazáig — legfeljebb egy millió zsidó letelepítésére van lehetőség, holott legalább 3 millió az a minimum, amely mellett a palesztinai zsidó letelepülésnek a hatása érezhetővé lenne az egész zsidóságra. A tervezett törpe államban nincs fejlődési lehetőség. A régi Palesztinából ugyanis elszakították Transzjordániát, amiáltal történeti igazságtalanságot követtek el és így nem tűrhető az újabb megcsonkítás. Az, hogy Jeruzsálem internacionális várossá lenne, megvalósítaná a zsolotárköltő szavát, amely szerint Jeruzsálem olyan város lesz: „k'ir s'chübro loh jachdov”, amely mindent egyesít magában. Csak hogy ez a népszövetségi protektorátus, kritikus

időben nem sokat ér. Erre épp elég példa a danzigi eset, melyet lapunk más helyén ismertettünk.

A tervnek az a része, amely Palesztina arab területét különválasztja, igen tetszik Transzjordánia uralkodójának mert ez a terület természetesen öhozzá csatolható. Ha a két kanton létesülne, ez a békét egy lépéssel se mozdítaná elő. Mindkét területen föllángolna az irredenta. A palesztinai zsidóság terjeszteni akarja majd a határokat és az akadályokat elhárítani. A mostani palesztinai arabvezérek pedig szintén viszsza szeretnék nyerni a területet.

Anglia nyilván úgy akar cselekedni, mint ahogy Bovo-Meczio első misnája mondja: „Ketten fogják a ruhát, az egyik azt mondja, az egész az enyém, a másik azt mondja, hogy az egész az enyém és erre az a döntés, hogy megfelelnek a ruhát.” Anglia is úgy akar eljárni. Csak hogy elfelejti, hogy a Misna olyan esetről beszél, amikor egyik félnek sincs tanuja, de ha az egyik birtokoló tanukat hoz, hogy valóban az övé az egész, nem lehet szó felosztásról. Már pedig a zsidóság mellett felvonulnak a tanuk: a Biblia, a mult, s azt vallják, hogy bizony ez mindenkor Erecz Jiszroél volt — amint ezt főt. Sussmann rabbi úr a sabosz hagóda-jl-drósjájában igen ékesszólóan fejtegette — és így tehát nem lehet belemenni semmiféle felosztásba. Angliának másféle megoldási módot kell keresnie!

A Jewish Agency emlékiratot nyújtott át az angol királyi vizsgálóbizottságnak, amely a zsidó követeléseket szögezi le a mandatárius hatalommal szemben.

— Ha a mandatárius hatalom — mondja a memorandum — teljesíteni akarja köteleseit, úgy arra kell törekednie, hogy helyet teremtsen a zsidó bevándorlók számára, az által, hogy energikusan fejleszti Palesztina összes segélyeszközeit, amit eddig egyáltalán nem teljesítettek.

Miután a zsidók a Balfour-deklaráció és a mandátum egyértelmű intencióinak becsületes megvalósítását kérik, nemcsak elvont jogok védelméért szállnak

sikra. Rettenetes kényszerítő szükségesség nyomása alatt állanak. A Balfour-deklarációt az egész világ zsidósága hálaérzettel fogadta, mert annak végrehajtásától kiutat várt tarthatatlan helyzetéből, a különböző országokban. A zsidók helyzete azóta sokkal kétségbeesettebb a világ sok részén és a segítség szükségessége égetőbb és sürgetőbb lett.

Az emlékirat azután rámutat a német- és lengyelországi zsidók tarthatatlan helyzetére, majd hangsúlyozza, hogy a zsidók Palesztinába való bevándorlása nem emigrációs szelep teremtésének kérdése. A zsidók milliói számára, akik elviselhetetlen állapotok között élnek, felmérhetetlen vigaszt jelent a Zsidó Nemzet Otthon megteremtése Palesztinában és az a gondolat, hogy annak építésében résztvehet. Ami megmenti őket a végső kétségbeeséstől, az a gondolat, hogy legalább egy ország létezik a földön, ahol a zsidóknak otthonuk van, egy ország, ahol szabadon és felémelt fővel élhetnek.

Ezekre a tényekre való tekintettel követeli a Jewish Agency a Palesztinamandátum azon rendelkezéseinek teljes megvalósítását, amelyek a Zsidó Nemzeti Otthon felépítésének biztosításáról szólnak a Balfour-deklaráció szellemében. A memorandum végül a Jewish Agency álláspontját szögezi le néhány lényeges kérdésben, amelyek a királyi bizottság előtt szerepelnek:

1. A mandatárius hatalom kötelessége aktív módon előmozdítani a Zsidó Nemzeti Otthon megteremtését és különösen megkönnyíteni a zsidó bevándorlást.

2. A Balfour-deklaráció és a mandátum lényege, hogy a zsidóknak nemcsak, hogy megengedik az országban való letelepedést Palesztina befogadóképességének teljes mértékében, hanem ehhez bátorítják is őket.

3. A mandatárius hatalom kötelessége minden erejével fokozni Palesztina befogadóképességét, az ország kincseinek energikus fejlesztése és gazdasági hasznosítása, valamint a palesztinai ipar aktív előmozdítása által.

4. Az önkormányzati intézmények fejlődése az országban uralkodó viszonyok figyelembevételével és annak az elvnek megfelelően kell, hogy történjen, mely szerint a zsidók sem uralkodhatnak az arabok fölött és az arabok sem a zsidók fölött.

5. Miután ezt az elvet elismerték, a Jewish Agency, miként eddig, a jövőben is hajlandó lesz eszközökről és utakról tárgyalni a két faj harmónikus kapcsolatának megteremtésére, közös érdekeik alapján, a közös ország javára.

A danzigi zsidók helyzete

A világháború következményeképpen Németország területéből kihalították Danzig városát s környékét és külön szabad államot alkottak belőle a Népszövetség felügyelete alatt, abból a célból, hogy Németország és Lengyelország határai között semleges földszáv terüljön. Tekintettel arra, hogy a terület a Népszövetség fennhatósága alatt áll, a hitlerista törvények nem vonatkoznak Danzig zsidóságára. Mindezek ellenére a náci-propaganda ott is megindult és a szabad államban élő zsidóság helyzete igen kellemetlen lett. Az utóbbi napokban az a hír járta be az európai sajtót, hogy a hitleristák erőszakkal be akarják vezetni itt is az összes zsidóellenes intézkedéseket. Ezt azért teszik, mert látják, hogy a mai Európában legjobb befejezett tényeket produkálni és az úgynevezett európai közvéleménnyel nem törődni. Így csinálták a németek a Saar-vidék nemzetközi felügyelet alatt állott területével is, megszállták és a

zsidókat rabszolgaságba hajtották. Így készülnek tenni Szilézia délkeleti részének ama sávjával, amelyre vonatkozólag kötelezték magukat, a kisebbségi jogok respektálására. Az ottani zsidókat eddig nem sújtotta a s'chitó-tilalom, de most már kijelentette Németország, hogy nem respektálja ott a kisebbségi jogokat. A danzigi zsidók elleni merénylet hírére zsidó részről petíciókkal ostromolják a Genfben székelő hatalmakat.

Ebből az alkalomból vesszünk egy kis történeti visszapillantást a danzigi zsidók multjára vonatkozóan. 1881-ben a danzigi körzetben fekvő összes kisebb hitközségeket egy nagy hitközséggé egyesítették. A danzigi zsidók már akkor is igen élénk és előkelő szerepet játszottak Németország kereskedelmében. Gazdasági tevékenységük századok óta tradíció volt. Már a XV. században kapnak III. Kázmértól engedélyt letelepedésre, gabona- és fakereskedésre. Történetük nem egyéb, mint elszerve-

dése azoknak a zsarolásoknak, amelyek a terület uralkodó rétege elkövetett ellenük. Mindig kérik a zsidók kiűzetését, de a lengyel királyok (Danzig oda tartozott) nem engedik meg a kiűzetést és akkor a zsidók fizetnek a királynak, fizetnek a hatóságoknak és egyideig békében maradhatnak. A danzigi hitközség a mai alakjában 1750-ben veszi kezdetét, mikor Frigyes Ágost király megengedte újra a zsidók letelepülését. Akkor telepedett meg ott R. Jechiel, akinek fia R. Avróhom Danzig közismertté lett, mint a *Chájé Ódom* és *Chochmasz Ódom* szerzője. Ez a gaon 1748-ban született, Prágában tanult a Najdo Bijehüdo jesiváján, majd Vilnába került mint dajón és ott összeállította jelzett műveit, melyek lényegében a Sülichon Orlich szabványait tartalmazzák, rövid, áttekinthető alakban. A *Chájé Ódom* 144. §-ában fordul elő az a gyönyörű ima (*T'fillo zako*), amelyet elszoktak mondani Kol Nidre előtt.

Ahol az Éden-kert nyílása van...

Beisan városáról sokat írtak utóbbi időben a palesztinai lapok, egy zsidó orvosnak az arabok által való meggyilkolásával kapcsolatban.

Ez a kis helység rendkívül szerepet játszik a régi történetben. A városka bibliai neve: *Bész Seon* és mindig nagy nyugtalanságoknak volt a színhelye. A filiszteusok országához tartozott a zsidó királyok korában és ezt abból is látjuk, hogy *S'müel* könyve I. 31. fejezetének tanúsága szerint, amikor Saul király el-esett Gilbaj hegye mellett, a filiszteusok a holttestét kifüggesztették Bész Seon városának falain. Később Dávid király elfoglalta a várost, (*Melóchim I, IV.*) és Salamon király helytartót is kinevezett oda.

De ez a város már akkor is szerepelt, amikor a zsidóság még nem is volt a Szentföldön. 3500 év előtt. Ezt látjuk az úgynevezett „tel-amarnai” leletből. Tudniillik ott cserépedényekre írt feljegyzéseket találtak, amelyek abból az időből valók, amikor Palesztina földjén apró királyságok voltak, amelyek szövetségben állottak az egyiptomi királyokkal. Ezekben a felírásokban találjuk, hogy egyes városok helytartói vészhi्रेket küldenek Faraónak, hogy segítsen rajtuk, mert egy „hódító nép” nyomul előre. Ezt a népet ők úgy nevezik: „*chaburi*”. Amit némelyek összefüggésbe hoznak a „*chaburo*” héber szóval, melynek jelentősége = seb. Vagyis, hogy sebet ejtő nép. Így

tehát láthatjuk, hogy Izráel jövetelét retteggéssel fogadták ennek az országnak lakosai.

Ennek megerősítését látjuk a Vöröstengeren való átkeléskor zengett *Oz jó-sir* himnuszban: „*Oz nihálü alüfé Edajm ...* — akkor ijedtek Edom törzsfői, Moab hatalmasait elfogja a rettegés, elerőtlenedtek Kanaan lakosai.” Ez azt akarja mondani, hogy a Szentföld déli részéről (Edajm, Majov), a Földközi tenger melléki határtól felfelé az egész belső területen (K'naan) remegés uralkodott. Ezekben a feljegyzésekben is szerepel már *Bész Seon* városa.

A bibliai kor után megint nem tartozott a Szentföldhöz szorosan, lakosainak nem is kellett a Szentföldön kötelező *maaszért*, tizedet leróni. (Chülin 6.) Területe rendkívül termékeny volt, így például azt mondotta *R. Simajn b. Lokis*: — *Ha az Éden-kertnek bejárata a Szentföldön van, úgy egész biztos, hogy Bész Seonban van a nyílása, mert olyan gyönyörű gyümölcsöt termelnek lakosai.* (*Éruvin 19.*)

A lakosok egybíránt nem voltak valami nagy tudósok, még a héber kiejtésük sem volt kifogástalan, az alefot ájinnak ejtették, az ájint alefnak és azért nem engedték őket a Megillót felolvasni. (Megilló 24.) Érdekes, hogy azon a környéken sokféle régi írású feliratot találtak és kiderült, hogy valóban összetévesztették az egyes betűket.

Idők multán a zsidó lakosság egészen kiszivárgott Bész Seonból, teljesen arab hely lett. A zsidók csak akkor kezdtek érdeklődni a hely iránt, amikor arról volt szó, hogy a palesztinai kormányzat a rendelkezésére álló földből gyarmatosító célokra juttatni fog a lakosságnak. Ilyen földek Bész Seon (Beisan) mellett is voltak, csak hogy a kormányzat éppen az araboknak juttatta, amiért nagy volt az elkeseredés. De talán a zsidó orvosnak nemes működése és vértanúhalála szimbolikus a jövőre nézve, amennyiben remélhető, hogy a közelben elterülő zsidó gyarmatok és zsidó kultúra elő fogja idézni azt az állapotot, mint egykoron Dávid és Salamon királyok idejében volt.

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Egyedüli az országban. Modern épületben a legkényesebb igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges ellátás. Családias és vallásrököles nevelés. Egészésgügyi és tanulmányi gondos ellenőrzés. Komoly felügyelet. Német társalgás. Modern nyelvek és zenetanulási lehetőség. Felvételi előjegyzéseket a jövő tanévre — tekintettel a férőhelyek korlátozott számára — ajánlatos minél előbb, de legkésőbb május 15-ig eszközölni. Szünetekben nyaralásra gyermekeket (fiukat, leányokat) elfogadjuk.

Prospektust küld: **Hirschfeld Leányinternátus, Vác**

Orth. kóser sajt, vaj, idei juhturó
Özv. PAPPER DEZSŐ-né
Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 1-345-30.
Nagyban Kicsinyben

Glosszák a hétről

A nyilaskeresztes mozgalom egyik vezérének a tavalyi választás alkalmából kiáltották a kerületből, amelyben fellépett. Most pedig az úgy új tárgyalás alá került. Ha így megy, akkor egymáshány év múlva esetleg kiderül, hogy a kiutasítás szabálytalan volt. Mindenesetre a nyilaskeresztes vezérnek — zsidó sors jutott osztályrészül. Egy kisebb városban ugyanis egy rosszündatú szomszéd feljelentette a zsidót, hogy Szükszre sátorot épített. Erre a főszolgabíró szigorú határozatot hozott, amelyben törvényes következmények terhe alatt elrendeli, hogy a sátor két héten belül le kell bontani. (A zsidó természetesen olyan hatóságtszélő volt, hogy már a tizenegyedik napon hordatta le a sátorot.)

A nyíregyházi evangélikus község elhatározta, hogy a lelkesi állásokat nem pályázás által, hanem meghívás útján tölti be. Ez a határozat eszünkbe jutatta azt, hogy orthodox hitközségekben mindig ez volt a tradicionális módja a rabbik megválasztásának. Pályázat kiírása és próbaszónokok felsorakoztatása valóban — chiukas hagog, azaz nem-zsidó szokás volt. De most a nyíregyházi példából látjuk, hogy nem is keresztény szokás, csak méltatlan szokás, mert nemcsak a rabbiság értékét devalválja, de tág teret nyit a méltatlan eszközök igénybevételére.

A német bíróságot egy különös eset foglalkoztatta a múltkor. Karlsruhe mellett egy ember egy juhász-kutyát zsákmányolt, amelyet azután leütött, husát kisütötte és megette. A törvényszék ezért a különös inyenéséért négy és fél évi fegyházra ítélte. Az eset azért különös, mert Németország törvénykezésében igen gyakori, hogy egy emberélet kioltásáért is kevesebb büntetést szabnak ki, ha zsidókkal szemben elkövetett politikai gyil-

kosságról van szó. Régente azt mondták, hogy olyan sorsa van, mint a kutyának, most nem lehet ezt minden németországi zsidóra mondani, mert a kutya elpusztítását ime szigorúbban büntetik. Viszont a bekebelezett kutya nem volt közönséges. Megállapítást nyert, hogy családfája volt, tehát az árja faji követelményeknek megfelelt. A megölte tehát megérdemli a legsúlyosabb fegyházi büntetést, mert egy ilyen kutyát — nem szabad kutyába venni. Igaz ugyan, hogy Jób (Ijajv) könyve egy alacsony rendű embert a juhász-kutyával hasonlítja össze, látszik tehát, hogy az ember mégis csak előbbre való — de hát ki törődik most Németországban Jób könyvével, a zsidó szellem eme alkotásával? ...

Különös és érdekes esetet jelentenek Máramaroszigetről. Egy jólelkű, derék asszony betegen feküdt. Amikor állapotát igen súlyosnak érezte, magához hívatta egy ismerősét, aki a hitközségi közéletben jelentékeny szerepet visz és humánus embernek van elismerve, elmondta neki, hogy szeretne még élni, mert hátramaradottjaival szemben még kötelességei vannak, gyermekei sincsenek ellátva, egy jó cselekedet, egy miczvó által szeretné Ptennek, az élet és halál Urának kegyelmét elnyerni és ezért átad neki 50.000 lejt, hogy ossza ki rászorulóknak között, akik imádkozzanak az életéért. Az illető elfogadta a pénzt. Senki nem tudott az egész dologról. De mégis kitudódott, még pedig különös módon. A szegény asszony nemsokára rá elhunyt. Temetés utáni nyolcadik napon, az illető ember, akit az asszony megbízott a miczvó gyakorlásával, óriási kopogásra ébredt, azt hallja, hogy zörgőnek az ablakán, odamegy az ablakhoz, fehérbe burkolt alakot lát, akihez megrendítő hangon szól valaki: „Te kegyetlen rósó, nem elég, hogy nem tettél eleget kérésemnek és meg kellett halnom, a rád bízott pénzt nem is adod vissza hozzátartozóimnak?” Az illető kétségbeesetten hallgatta a szavakat. A következő napot feldult lelki állapotban töltötte, előre rettegett az estétől. És joggal. Éjjel megismétlődött a jelenet: zörgés, kopogás, fenyegetés. Az ezt követő reggel összegyűjtött tíz

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista

A legujabb modellek
állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

embert, elmondta nekik a haldokló kivánságát. kijelentette, hogy az egész ügyről megfellebbezett, most pedig visszaadja a pénzt a hátramaradottaknak, azoktól minjonnal kimegy az asszony sírjához és bocsánatot kér a szellemétől. Az eseményről természetesen különféleképpen gondolkodnak mostan Szigeten, de az biztos, hogy az egész környéken hosszú időre mindenki igyekszik majd teljesíteni azt, amire egy haldokló kéri, vagy amit reábizott ...

„Izráel I'tenének nevében”. Tekintélyes angol lapok jelentik az oroszországi Minsk városából, hogy ott tizenkét valóságos öreg zsidót letartóztattak és 10 évre Szibériába száműzték. „Izráel I'tenének nevében” jelszó hangoztatása mellett vonultak volna be az aggastyánok a Minszkben levő kommunista főhadiszállásra ahol betörték az ajtókat, két szolgálattelvő kommunistát megdumadtak, Lenin és Stalin képeit a falakról letépték és összetaposták volna. Egy ilyen akció nagyon valószínűtlennek hangzik ugyan, amennyiben azonban valóban megtörtént, akkor ebben az esetben azt kell mondani, hogy bár nem ez az eszköz, mellyel Izráel I'tenéért harcolni kell, mindenesetre mélyen rávilágít az eset az orosz zsidóság tragikumára, hogy öreg, gyenge emberek magukat ily kétségbeejtő cselekedetre elragadtatják! A 12 aggastyán mint mártír a szibériai száműzettségben, alaposabban fogja a világ szeméit ráirányítani az oroszországi vallású zsidók szenvedéseire, mint az eddigi összes erről szóló újságcikkek és tiltakozások!

A Schiffschul felügyelete alatt egyetlen kóser vegetárius és diétás konyha Bécsben:
Vegetarianische Küche, Grete Stern
Wien, II., Herminengasse 10.

HEIDEN JENŐ OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

Divatos, izléses parókákat hullámos hajból

PIECHNIK és MECHTL-nél

Hajműterem, IV., Váci-utca 18.

Mérsékelt árak!

A spanyol vörös miniszter nyilatkozik...

Genf, április 14. A zsidóság ellenségei már régóta szívesen vádolják a zsidóságot kommunizmussal. Különösen az utóbbi puszkaporos években alakultak gyalázatos külföldi földalatti gangster-hálózatok, melyek különféle nyelveken röpiratokat terjesztenek, amelyekben a zsidóságot tüntetik fel minden baj előidézőjéül. Hasztalan ez ellen bármily tiltakozás, hivatalos eljárás, sajnos: a zsidóság mindenben alul marad.

Zsidó „világuralomról” beszélnek szívesen a zsidóság esküdt ellenségei. Hol van az a nagy és hatalmas uralom, ha nem vagyunk képesek magunkat semmiméni támadás ellen megvédeni?

A szomorú spanyol polgárháború is természetesen a zsidóság bűne. Az „Uj Magyarország” egyik „haretéri” tudósítója már a konfliktus elején megírta, hogy a zsidóság támogatja a vörös kormányt. Azóta több hivatalos spanyol úrral beszélgettem, kik mindnyájan megcáfolták ezt a hírt, érdeemesnek tartom azonban a

Zsidó Ujság-ban megírni, azt az érdekes beszélgetést, amelyet nemrégén folytattam a vörös spanyol kormány külügy-miniszterével és népszövetségi delegátusával: Del Vayo-val.

Általában az utóbbi időben kissé nehezebben lehet hozzájutni az újságíróknak egy diplomatához, mint azelőtt. Azonban gondoltam, miután „minden zsidó kommunista”, könnyű lesz nekem, mint zsidó újságíróknak, Del Vayo vörös miniszter közelébe férkőzni.

Legnagyobb örömemre azonban csalódtam. A miniszter nem akart fogadni, éppen azért, mert zsidó vagyok.

— A zsidók a mi ellenségeink — mondotta, miután nagynehezen mégis elébe kerültem.

— A zsidóság Spanyolországban és az egész világon a fasisztákat támogatja inkább — mondotta. Bár csak melléknél állt volna a zsidóság a polgárháború elején, legalább sajtótámogatással. Másképpen állana akkor a helyzet ma!

— És Rosenberg meg Litvinov? — kértem. Hiszen ezek zsidók?!

— Hogyan mondhat zsidó létére ilyet, — förmed rám a miniszter. Hiszen az egész világ zsidósága megtagadja a közösséget ezekkel az oroszokkal. (Igy mondta: oroszokkal.) Különben is, sem Rosenberg, sem Litvinov, nem a zsidóság képviselik, hanem Oroszországot!

További eszmecsereknél során szintén nagyon elégedetlen volt a miniszter a zsidósággal, aminek én természetesen végtelenül örültem. Megjegyeztem azonban, hogy nagyon téved, amikor azt állítja a zsidókról, hogy a fasisztákat támogatják. A zsidóság nem törődik mások ügyével, a zsidóságnak sajnos mindenütt megvannak a saját bajai. És mint a zsidó sajtó egyik népszövetségi tudósítója, megnyugtattam a minisztert, hogy a zsidó sajtó: sem Francoékat, sem a vörösöket nem támogatja!

Berkovits Zoltán.

A szfiró-idők martiriumából

Az 1728. év (5488) szfiró-napjai a lengyel zsidóság vértanúságának memorkönyvében fekete kerettel vannak megjelölve. Ekkor ölték meg válogatott kegyetlenséggel a lembergi piacon az ottani rabbiságnak két híres tagját. Rabbi Chájim Reitzert és fivéré R. Jehajsiút.

Akkoriban a lengyelországi politikai életben a jezsuiták irányzata uralkodott, ők diktálták a közéletnek a tempóját és természetes, hogy rendkívül módon szerezte volna a zsidóság megtérítése terén sikerekre rámutatni. De, hála az akkori zsidó nevelésnek, ritkán történt meg, hogy egy zsidó elhagyta volna ősei hitét. 1728-ban mégis megesezt, hogy egy gyenge jellemű zsidó kitért, azután lelkiismereti furdalások hatása alatt megbánta a dolgot és visszatért a zsidóságba. Ez a visszaesés az akkori törvények szerint halálos bünszamba ment. Le is fogták a szerencsétlent és kinezni kezdték, közben pedig tudomására adták, hogyha azt vallja, hogy zsidórésről beszélték rá a visszatérésre, meg fog mekkülni. Erre az illető ki is jelentette, hogy a lembergi rabbik bírták őt rá, hogy az egyházat otthagyja és amikor kérdezték az illető „csábítók” nevét,

nem bírt nevet mondani, de kijelentette, hogy felismerné őket. Erre Potoczky Stefán vajda kiadta a rendeletet, hogy az összes lembergi rabbikat fogják össze. A rabbiság vezetője R. Majse Chájim elmenekült, ellenben a főmentlített két kiváló tudóst elfogták. 40 napon át kínózták őket, de nem akartak vallani semmit sem, majd szembesítették őket a kitérttel, de ő nem ismerte fel őket. Erre R. Chájim odafordult az inkvizíció papvezetőjéhez latin szóval és azt mondotta: „Láthatod uram, hogy ártatlan vagyok”. E szavak elhangzása után a kitért kijelentette: igenis felismerem. ő volt az. Erre mind a kettőt halálra ítélték és a zsidók bosszantására éppen Sovüajsz ünnep előnapjára tüzték ki a kivégzést.

Az akkori híradások részleteket közölnek arról, hogy milyen kegyetlen módon ölték meg őket. A híradás olvasása a mai embernek idegeire megy, de akkoriban ez látványosság volt. Az akkori időben Hollandiában és Németországban tartózkodó palesztinai R. Majse Chajisz, sok tudós munka szerzője, egyik művében (Misnasz Chachómim) elmondja, hogy a

vértanu R. Chájim nagy erkölcsi felelősség érzetében minden kegyetlenséget igazságos. I'tentől eredő büntetésnek fogott fel élete botlásáért. Így például, amikor felolvasták neki, hogy levágják a kezét, azt mondotta: „Igen, megérdemlem, mert azoknak, akik engem megválasztottak, anyagi szíveséget tettem.” Kivágták a nyelvet is, és erre azt mondotta, ez azért van, mert megtanult latinul, tehát azt a nyelvet, amelyet a zsidóság nagy ellenségei, a jezsuiták kultiváltak. (Tudvalevő, hogy az „Úneszane Tajkef” szerzőjéről Rabbi Amnonról is hagyományoznak ilyesféle bűnvallomást, megcsontatásával kapcsolatos vértanúsága alkalmából.) A két lembergi tudóst azután elégették és a hitközség nagy pénzáldozatok árán megszerezte a hamvakat és eltemette. A lembergi temetőben sírjuk fölött emelt síremlék azt mondja R. Chájimról, hogy olyan volt, mint a maga idejében Rabbi Akivó és az is olvasható ott, hogy a vértanuknak hamva olyan szöszölő legyen a mennybéli igazságos I'ten előtt, mint ahogy a Midras szerint Jiczchok ősapánk hamvai emlékeztetnek a mennyekben arra, hogy az önfeláldozó ősnak érdemében könyörüljön meg I'ten az utódain.

A „Semen Rajkéach”

megdicsozása századik évfordulójának emlékkönyve május 4.-én lesz megtartva Abaujszántón. Jelentkezést mielőbb kér a rendezőség nevében: Ifj. Blau Jenő, Abaujszántó.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készített hullámosított hajból; javítást, ondolást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
Budapest, Király-u. 53.

Elsőrendű fűzőket

jutányos árban és kedvező fizetési feltételek mellett készít:

STERN NÉ, Síp-u. 6. II. 1. lift.
Telefon: 135-460.

A kóved...

— Novella —

... Reb Slajme Halperinről már városszerte rebesgették, hogy inzolvens.

Vagyona, jelentékeny vagyona ugyan soha nem volt, viszont mindig jó üzleteket kötött és ezzel tisztességesen keresett is. Utolsó vállalkozásai azonban sehogysem sikerültek. A takarmányra, melyet a hadseregnek szállított, ráfizetett. A kaszárnyaeépítésre szintén. S a vasúti vállalkozásokra, ha nem is fizetett rá, viszont keresni sem keresett rajtuk.

Az emberekkel szemben azonban Reb Slajme megőrizte a látszatot, annak a látszatát, hogy még mindig gazdag ember. Ugy tett, mintha mi sem történt volna s a zsinagógában, az utcán, otthon, mindenütt úgy viselkedett, mint azelőtt.

Az embereket azonban nem lehetett félrevezetni. Mindenki tudta hogy Reb Slajmenak már torkán a kés. De sokan azt hitték, hogy ott, ahol egyszer nagy volt a gazdagság, sokáig meg lehet élni a vagyon romjaiból is. Reb Slajme Halperin vagyonának azonban már romjai is alig voltak. Ennek ellenére fizette rendületlenül a kultuszadóját és úgy osztogatta az alamizsnát, mint az gazdag emberhez illik.

Megtörtént, hogy egy ízben, amikor a zsinagógában gyűjtést indítottak jótékony célra, a hitközség tagjai elhatározták egymás közt, hogy Reb Slajmet megkímélik attól, hogy adnia kelljen, tőle nem kérnek. Amikor másnap Reb Slajme találkozott az utcán az adománygyűjtővel, kemény hangon rászólt.

— Micsoda dolog az, hogy rólam megfeledeztek?

A másik a zavarában csak hápogott, majd elpirult, majd elfehéredett, nem tudta mit feleljen. De aztán egy társa kíséretében felkereste Reb Slajmet, aki igen számottevő összeggel járult hozzá a gyűjtéshez.

Reb Slajme nem engedett büszkeségéből egy jótányit sem s kényszerítette a város lakosságát, hogy továbbra is az előkelő és gazdag embert tiszteljék benne.

Egyszer ismét olyan emberek keresték fel Reb Slajmet, akiknek sürgős célra kellett gyűjteni. Jerüchom, a templomszolga azt állítja, hogy látta, amint megjelenésük után a szolgáló a hátsó lépcsőn leosont az ezüst gyertyatartókkal, utját a zálogköcsönző felé vette és onnan a gyertyatartók nélkül érkezett haza. Tény azonban, hogy Reb Slajméhoz ez alkalommal sem jöttek hiába kérn.

Jerüchom a templomban elmesélte, amit látott és elbeszélésehez a házasságközvetítő hozzáfűzte, hogy biztos tudomása van arról, hogy Reb Slajmeéknél

már régen nem esznek húst. Hús akkor kerül az asztalra, ha vendégek jönnek.

Jakob Smül, az ügynök, nevetve jegyezte meg:

— Hallod-e, ez tulsz. Lehet, hogy Reb Slajme most tényleg nem áll valami fényesen, de hogy húsról ne telhessen neki, olyan rosszul nem mehet a sora. Bár csak mi élhetnénk olyan jól, amilyen jól ő él.

Jakob Smül még csak nem is sejtette, hogy milyen rosszat kíván ezzel önmagának. Mert Reb Slajme ebben az időben már nemcsak húst nem evett, de jóformán nem evett egyebet sem. Reb Slajme egész egyszerűen éhezett. A hitelezőivel kiegyezett. Megígérte, hogy fizetési tartozásainak egy kis százalékát, de annyi pénzt sem tudott összehozni, amennyi ennek az ígéretének a beváltásához szükséges lett volna. S ekkor Reb Slajme Halperin egyezséget kötött az — éhséggel.

Sohasem volt nagyevő, de azért volt, amit szívesen evett. Keveset, de jót: ez volt az elve. Nemcsak evésben. A dohányzásban s az ivásban is. A legjobb fajtájú cigarettákat szította. S a pincéje régen, kitünő borral volt tele.

Harminc esztendőn át minden nyáron elutazott családjával Reb Slajme pihenni. S most nem mehetett, ez nagyon nehezebbre esett neki. Az embereknek azonban azt mondta, hogy az orvosai tanácsára tölti otthon a nyári hónapokat. A valóságban persze mindez másképp volt. Az orvosok éppen ebben az esztendőben tanácsolták neki, hogy utazzék el, mert Reb Slajme egészsége bizony leromlott az utolsó időkben ...

A ruhája tiszta volt és rendes. De már meglátszott rajta a kefe nyoma. S a szükség minden oldalon benyomult a házába s otthonossá lett benne. Rányomta bélyegét az arcokra, a ruhákra, a butorokra.

De Reb Slajme Halperin büszke magatartása mit sem változott. Azt megtrónni nem lehetett.

Első volt és első maradt minden hitközségi ügyben és a város társadalmi életében is megtartotta azt a helyet, amelyet akkor foglalt el, amikor még jól ment dolga. Gazdag és előkelő férfiú volt ő a közéletben még mindig, ámbar egyetlen fillért sem mondhatott magának. De hiszen azelőtt sem a zsebének köszönhette előkelőségét, hanem a gon-

A karcsuság titka

EHRENTÁLNÉ Geczovits Reneé
fűzőszalon, Dohány-u. 39
Telefon: 14—02—64.

dolkodásának, a viselkedésének, az egész lényének. Előkelő volt, tetőtől-talpig.

S az is maradt élete végéig.

Becsületéből, az emberek becsüléséből, abból, amit a zsidó így nevez: kóved, abból Reb Slajme nem engedett. A többivel pedig nem törődött.

Néha jó üzleteket csinál az ember, máskor meg rosszakat. Ahhoz azonban senkinek semmi köze, hogy otthon, lakásunk falai között hogyan élünk, mit eszünk, mit iszunk.

— Csak küldjenek hozzám vendégeket szombatira — mondotta Reb Slajme — szívesen látom őket.

Szívesen látta és derekasan meg is vendégelte. Ha azonban nem küldtek volna vendégeket hozzá, alaposan kikérte volna magának azt, hogy őt az emberek, akármilyen okból is „megkímélik”. Erre neki semmi szüksége nincsen.

— Még élek! — szokta mondani. — És megkövetem, hogy becsüljék!

Igaz, tele volt adósággal: de az adóságokat érte nem más fogja kifizetni, hanem — I'ten segítségével — ő maga.

A házra jelzalogköcsönt tábláztak be. A butorokat elzalogosították. És a házi-eszközöket szintén. A legszükségesebb dolgoknak is híjjával voltak otthon.

De kifelé, az emberekkel szemben meg kell őrizni a régi méltóságot. Mert minden dolog között első, legelső: a becsület! ... És a tisztelet, a „kóved” ...

(Zangwill írásaiból)

A csendes tenger...

A csendes tenger titkokat zúg
S az egész világ hallgat,
A malom mögül kis patak,
Csörgedezve folydogálgat ...

Az éj sötétje hódítóan
Gyűjti árnyait az éjbe,
Miközben csillagok hullnak
A sötétség tengerébe ...

S ha a világ elcsendesül
Szívembe új érzés vegyül.
Érzem, hogy egy tiszta folyam
Folyik onnan és szélesül ...

Azt sugja a szívem csendben:
Fiam, „álmaid megérték” ...
Az égről egy csillag hullott,
Elhíheted, — nem térted ...

Mert a tiéd most is biztos
Foglalatban tündököl fent,
Tekintsél fel, ime ott van,
Hunyorgatva, vigaszt jelent ...

S ha a világ elcsendesül
Ismét nézem csillagomat,
Ré szemre csak egy világ van,
S ez a világ: Szívem marad.

Héberből: **Baumann Hermann,**

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 17

— Alljon föl! — szólt R. Joselmann szeliden a hosszú Dietrichhez.

— Joselin! Kegyelmed I'ten angyala, becsületszavamat adom, hogy ...

— Ne prédikáljon itt — szólt tetett szigorúsággal a fogházor — minden perc drága, úgy kirugom innen, hogy repülni fog! ...

Pfefferkorn Kölnbe tért vissza és ott nem nagyon szívesen fogadták a dominikánusok, akik egymásután szenvedtek vereséget. Azonban az idő segítségükre sietett. A szívbeteg Uriel választófejedelem 45 éves korában hirtelen meghalt és megindult a vetélkedés az ő díszes méltóságáért. A dominikánusok kieszközölték, hogy a megválasztottnak köteleznie kell magát arra, hogy kiúzi a zsidókat a választófejedelem területéről. Kötelezni akarták arra is, hogy az egyházi méltóságért járó illetéket saját zsebéből fogja Rómába fizetni, de mivel a választófejedelmek főjövédelmé a zsidók által fizetett adó volt, a dominikánusok kijelentették, hogy a kiüzetés következtében szenvedett jövédelm-hiányt ők majd búcsúhirdetések által pótolják és a búcsúpénzek egy részét kapja a választófejedelmi kincstár, a másik részét pedig Rómába küldik. Ez az eljárás volt azután indítója annak, hogy Dr. Luther Márton később, 1517 október 31-én Wittemberg vártemplomába kifüggesztett teológiai téziseivel megindította a reformációt.

A reformáció megindítása előtti harmadik évben, 1519 márciusában megválasztották Brandenburgi Albertet Mainz érsekévé és választófejedelemmé. Ő a dominikánusok jelöltje volt. Adott ígérete értelmében, 1516 januárjában összegyűlekeztek Frankfurtban a választófejedelem vezéremberei, hogy a zsidóság kiüzetéséről tanácskozzanak. Miután nem tudtak teljesen megegyezni, márciusra újabb összejövetelt határoztak el.

Frankfurt város tanácsának egyik tagja által a frankfurti hitközség megtudta, mi készül. A község vezetősége összeült az akkor ott tartózkodó Rabbi Joselmannal és felvetődött a kérdés, mit kelljen a nagy bajban csinálni? A hitközség vezetője azt mondotta:

— Nincs más út, R. Joselmann, el kell mennie a császárhoz.

R. Joselmann hallgatott egy ideig, majd azután ezt mondotta:

— Nem olyan egyszerű a dolog. Ti tudjátok, hogy nagyon szívesen jelenek meg Őfelsége előtt és könyörgök majd népemért. De maga a császár mondta nekem, hogy a német fejedelmek nem hallgatnak reá. És valóban mi lesz, hogyha ő kiadja a rendeletet és a fejedelmek tényleg nem törődnek vele? Akkor mit gondoltok? Talán háborút fog viselni ellenük, a mi kedvünkért? És ne feledjük el, hogy a mainzi választófejedelemnek a német birodalom tanácsában első szava van. Az öreg császár szeretné az unokáját a fiatal spanyol királyt az ő utódjának megválasztani, már pedig az első szavazatot éppen a mainzi fejedelem adja le. Mit gondoltok, hogy ilyen körülmények között a császár tenne olyasvalamit, ami ezt a hatalmas urat bármilyen módon megsértené?

— Hát mit csináljunk? Hát engedjük magunkat kikergetni a nyomorúságba és szerencsétlenségbe? — kiáltottak sorra sokan.

— Én úgy gondolom, hogy Mainzba utazom. Talán megjelenhetnek a fiatal Albert fejedelem előtt.

— Hiábavaló fáradozás lesz — sóhajtozta az egyik

előljáró — hiszen Albert még megválasztatása előtt szavát adta a kiüzetésre.

— És én mégis hozzá fordulok. Ha nem tudok elérni nála semmit, még mindig szabad az út a császár felé. De én bízom abban, hogy a bajok idején I'ten csodákat is tesz az ő szorongatott népéért. Hisz már eddig is oly sokszor éreztem I'ten csodatevő kegyelmét.

— Nohát, utazzék szerencsésen. Ne sajnálja a pénzt. Mert olyan a helyzet, hogy mindent oda kell adnunk, ha szükséges. Már elhatároztuk, hogy szövetségünk pénztárosa Reb Alexander Wimpfen teljesen rendelkezésére álljon.

R. Joselmann elindult Reb Alexanderhez. Ahogy lakásához ért, veszekedés hangja szűrődött ki az ajtó mögül.

— Menjen innen — hangzott R. Alexander hangja valakihez — mit gondolsz? Elhiszem, hogy előttem ilyen rongyokban egy nemes lovag áll? S milyen merész, hogy pénzt kér kölcsön — soha meg nem fizetésre!

R. Joselmann megállt az ajtónál és kihallgatta a párbeszédet.

— Hallja-e — válaszolt egy igen kellemes hangú férfiú — ne kiabáljon itten, elhíheti, hogy én nemes lovag vagyok, holnap talán már bársonyban és selyemben öltözve lóháton jelennek itt meg és akkor szerencsésnek fogja érezni magát, hogyha köntösöm egy szegélyét csókolhatja.

Az idegen azután elhallgatott egy ideig, majd szelidebb hangon folytatta:

— Nagy utat tettem meg, Itáliából jövök és közben elfogyott a pénzem. Ha Mainzba érkezem, vége a szegénységemnek, a választófejedelem kancellárja nagy pártfogóm és maga a választófejedelem támogat engem. A nagy urak előtt nem jelenhetek meg ilyen ruhában. Nagyon kérem, kölcsönözzön nekem 100 forintot, hogy kiruházhassam magamat, jövő héten kétszázat fizetek érte.

— Hogyis ne, mondta R. Alexander. Bolond volnék, ha elhínnék ebből az egész históriából egy szót is.

— Nahát, kiáltotta az állítólagos lovag, ha nem volna privilégiuma, rögtön leütném.

— És én — kiáltotta R. Alexander — rögtön kidobatom, hogyha nem megy!

Ezt a párbeszédet R. Joselmann különös figyelemmel hallgatta végig. Mint sokszor életében, most is az a gondolat villant át benne, hogy nem-e az i'teni gondviselés egyik útmutatása, hogy találkozik egy emberrel, aki mainzi előkelő összeköttetéseivel dicsekszik és éppen ő is oda törekszik, hogy a választófejedelemhez összeköttetést nyerjen. Elhatározta magában, hogy kockára tesz 100 forintot. Gyorsan benyitott az ajtón.

— I'ten hozta, R. Joselmann, szólt a házigazda.

A belépő ügyet sem vetett a köszöntésre, hanem odafordult az idegenhez és udvariasan megszólította:

— Lovag úr, megengedi, hogy pillanatnyi pénzzavarában kisegíthessem egy kis kölcsönnel? ...

Az idegen keserűen nevetett:

— Talán csúfot akar üzni belőlem? — mondta.

R. Joselmann ránézett a lovagra és megállapította önmagában, hogy nem koldussal áll szemben, mert a kölcsönkérőnek magatartása, pillantása, megjelenése és beszédmódora, művelt emberre és nemes származású férfúra mutatott.

— Távol legyen tőlem, hogy gúnyolódjam. A mi bölcs rabbijaink tanítják: „Ne tekints a korsóra, hanem arra, hogy mi van benne”. Hiányos a ruházata, de úgy érzem: nemes embert takar.

— Áldottak legyenek a ti mestereitek és áldott legyen az én nemes mesterem Johannes Reuchlin, aki nem engedte, hogy könyveiteket elégessék.

(Folyt. köv.)

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Tazriá-M'cajrá, Ijor 6. II. Perek

— Sényi-chamisi bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest) : 6.20

שבת kimenetele „ : 7.20

— Sényi-chamisi-sényi —

— A munkácsi főrabbi állapota **מ"ב** javuló. Spira főrabbi állapotában e héten további örvedetes javulás jelei mutatkoznak. A napokban rengeteg hívó — köztük számos rabbitekintély — érkezett Munkácsra a nagybeteg látogatására, de a kezelő professzorok utasítása értelmében nem engednek be vendégeket a főrabbihoz. Kivételt képezett a debreceni és ungvári főrabbi pár perces látogatása. A nagybeteg nyájas arccal fogadta a két nagynevű főrabbit. A közönség felkérte, hogy folytassa az imákat a nagybeteg teljes felépüléseért. Hasém jislach laj r'fuoh s'lemoh bimhéro!

— A frankfurti nagyhitközség főrabija Budapestre menekült. Dr. Hoffmann Jakab főrabbit a német titkos rendőrség letartóztatta, mert úgy vélték, hogy egyik drósójában támadta volna a hitlerista rezsimet, majd néhány napi fogvatartás után mint magyar állampolgárt kiutasították az országból. Dr. Hoffmann, aki a németországi Mizrahi vezére és a német zsidók birodalmi képviselőjének egyik vezetőtagja, Budapestre érkezett, ahol a zsidó társadalom meleg fogadtatásban részesítette. A főrabbi, aki reméli, hogy még ismét elfoglalhatja állását, amint hírlik a közeljövőben a Mizrahi világkongresszusára Jeruzsálemba utazik.

— R. Jesájó Füst Schiffschul főrabbi kitüntetése. Miklas osztrák köztársasági elnök megbízásából értékes aranyéremet nyújtott át a napokban dr. Friedmann, a bécsi izr. hitk. elnöke, Füst orth. főrabbinak 80-ik születésnapja alkalmából, a hitélet terén kifejtett értékes munkálkodása elismeréséül.

PARÓKA

különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolások, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12

(Király ucca sarok)

Telefon: 1-310-79

— A bpesti Tiferesz Bachurim Smirasz Sabbosz Bizottsága által a következő munkaerők nyerhetnek alkalmazást: Budapestben: 1 fűszerk. segéd, 1 ügynök-pénzbeszedő textilüzletbe, 1 szabó és egy könyvkötő-papírkerek. tanuló, 2 kifutó, 1 kisasszony gyermek mellé, 1 kézüléány kötődébe, 2 segédleány varrodába, 2 tanulóleány varrodába, 1 tanulóleány nyakkendőüzembe, 3 mindenleány. Vidéken: 4 fűszer- és gyarmatáru nagyker. segéd, 2 fűszer-, rőfös-vasker. segéd, 1 fűszer-festék-vasker. segéd, 1 fűszer-vasker. segéd, 1 vasker. segéd, 1 rőfös-cipőker. segéd, 1 üveg- és porcellánkereskedő segéd, 1 üveges segéd, 2 szabó segéd, 1 nyomdász segéd, 1 rövid-árú utazó, 1 nyomdász- és 1 szabótanuló, 2 kisasszony gyermek mellé, 1 háztartásbeli és 1 sütő-főzőleány. Jelenkezni lehet a bpesti T. B. Smirasz Sabbosz Bizottságánál (Kazinczy u. 27)

— A szikszói hitk. tisztujtások: Friedmann Miklós elnök, Morgenstern Mór, dr. Fried Lajos alelnökök, Stamberger Ernő, dr. Rozsnyai Pál ülnökök, Reichmann Lajos gondnok, Fogel Hermann ellenőr, Fuchs Sándor pénztárnok. Képviselek: Schönberger A., Winternitz L.

— Peszachi rádió-üzenet Párizsból Amerikába. Rothschild Albert báró március 26-án estefelé az első széder-est beköszöntése előtt rádió-üzenetet küldött az amerikai zsidóságnak, ill. a Joint-nak: Ma előestéje van — mondotta — a szabadság ünnepének, melyen ósrégi szokás, hogy meghívjuk az éhezöket az ünnepi asztalhoz. A Joint ezeket és tizezreket segített és mentett meg; de tovább kell folytassák amerikai zsidó testvéreim azt a munkát, amely a nyomor enyhítésére irányul. Valamennyi hallgatónak mondom — fejezte be — „sólajm aléchem, a béke veletek!”

— A nagyecsedí orth. hitközség új tisztikara: Gróssinger Sámuel elnök, Schmalhausen Lipót gondnok, Gelbermann Manó pénztárnok, Weinstein Lébi ellenőr, Klein Izidor jegyző. Választmány: Frenkel Vilmos, Katz Bernát stb.

— A Budapesti Nemzetközi Vásár vezetősége mint a múltban, az idén is, vásárlási, utazási kedvezményeket biztosít látogatói számára. Idén is kiadja a vezetőség a múltban jól bevált ugynevezett vásárigazolványokat. A vásárigazolvány az összes magyar vasutvállalatok vonalain április 24-től május 10-ig Budapestre és április 30-tól május 13-ig Budapestről vissza 50% kedvezményre jogosít. A belföldi utasok teljesárú jegyet vesznek, amellyel díjmentesen utazhatnak vissza az induló állomásra. Ugyancsak féláru utazásra jogosít a vásárigazolvány a dunai hajókon április 15-től május 25-ig. Kedvezményes két-, illetve háromnapos bérletek a budapesti villamosra. Részletes felvilágosítás és vásárigazolványok a vásártb. képviselőinél és az utazási irodákban kaphatók.

— Nathan Birnbaum z. l. elhunytáról mult számunkban már megemlékezünk. A megdicsőült, aki nem vallásos szülők gyermeke volt, férfikorában meggyőződött a zsidóság és a Tóra elválaszthatatlanságáról és valódi orth. értelemben vett igazi vallásos zsidó, sőt a vallásos zsidóság előharcosa lett belőle. Szóban és írásban harcolt évtizedeken át a fórumon az orth. ideálokért s méltán mondható, hogy a világhitok egyik legnagyobb fiát vesztette el Nathan Birnbaum halálával. Legyen emléke áldott. — תנחומיה

— A homonnai rabbiszék betöltése körül mint ismeretes, már évek óta nagy párharc dúl a hitközségben. Mint most a Zsidó Ujság-nak jelentik, a legújabb hitközségi választások alkalmával az u. n. „chazokó”-párt lényegesen megerősödött.

— Rikkancsból lett dollármilliomos és közéleti nagyság. Newyorkból jelentik: Uj név az amerikai horizonton: Maurice Lewin, az „United Palestine Appeal” egyik társelnöke. Pályafutását Bostonban kezdte, mint szegény kis rikkancs és az évek során Newyork egyik nagy áruházának tulajdonosává küzdötte fel magát. Azt mondják, hogy évente legalább százezer dollárt ad zsidó célokra. Különösen amerikai zsidó iskolákat támogat bőkezűen. Azt hiszi ugyanis, hogy az antiszemitizmus növekedni fog és végzetes mulasztás volna az amerikai zsidók részéről, ha nem gondoskodnának idejében egészséges zsidó nevelési intézményekről. Nagy kár azonban, hogy az óriási összegekből nem juttat jesivai célokra.

— A mádi Chevra Kadisa ujonnan választotta tisztikarát: Teitelbaum Miksa elnök, Sichermann Salamon alelnök, Flegmann Heiman pénztárnok, Grossmann Géza és Szamet Mendel gondnokok, Bendetz Sámuel, Deutsch Elkán előljárók.

— Horovicz Jonathan Jeruzsálemi rabbi előadása Budapestén a szentföldi viszonyokról. A „Jisiv Erecz Jiszroel” Szervezet vasárnap f. hó 18-án d. e. 11 órakor a hitközség disztermében (Dob u. 35. III.) nyilvános nagygyűlést tart, melynek keretében a jelenleg Budapestén tartózkodó Horovicz Jonathan rabbi ismerteti a palesztinai viszonyokat. A gyűlésre a „Jisiv Erecz Jiszroel” iránt érdeklődő hiveket ezuton is meghívja a vezetőség.

— A dangzli helyzetről jelen számunk 5. oldalán beszámoltunk. Lapzárta után érkezett jelentések a helyzet lényeges enyhülésére engednek következtetni.

— Hogyan képzeli a felekezeti békét Victor lelkipásztor... A budapesti reformátusok vasárnap tartották nagygyűlésüket a Vigadó termeiben. Victor János belsőpótvárosi lelkipásztor volt a nagygyűlés fő szónoka, aki hosszasan foglalkozott a felekezeti béke kérdésével. Nyilvánvaló — mondotta —, hogy a társadalmi béke számára alkalmatlaná válik az egyház, ha a maga létéért vívott mindennapi harcát nem tudja másként megvívni, csak a közös nagy érdekekre feltétlenül káros egymásközi viszály szításával. A református egyháznak a zsidósághoz való viszonya azonban — mondotta — nem vallási, hanem gazdasági természetű kérdés, amelynek a gócpontjait balgaság volna a templomban keresni, mert a bankok és a tőzsde tájékán találhatók meg. (Hát méltóztassék tudomásul venni, tisztelt Victor lelkipásztor úr, hogy megdicsőült Balthazár református püspök igenis a templomban kereste és találta a reformátusoknak a zsidósághoz való viszonyát!)

x Tavaszi felöltők, öltönyök, készen és méret után, legolcsóbb árban, saattmentesen: Deutsch Mór és Fiai cégnél, Budapest, Károly-körút 28.

— Az új római főrabbi az olasz királynál. Rómából jelentik: Viktor Ezzanuel olasz király külön kihallgatáson fogadta prof. David Prato római főrabbit és ing. Recenatit, a római hitközség elnökét. Az audiencia egy félórásig tartott. A király informáltatta magát az olaszországi hitközségek helyzetéről. Az abessziniai falasák helyzete is szóba került, akik iránt a király megkülönböztetett érdeklődést tanúsított.

— A vásárosnaményi hitközség tisztujtása: Klein Adolf elnök, Roth Márton alelnök, Kún Ignác ellenőr, Winkler József pénztárnok, Stark Márton gondnok. Képviseletestület: Friedländer Lajos, Mandel Mór, Kepecs Márton, Ganz Jenő, Spiegel Salamon, Friedländer Mór, Grünberger Jenő, Mezei Bernát, Schwarcz Sándor, Klein Béla, Neuwirth Aladár, Chaimovics Herman, Glück Sámuel.

Legolcsóbb,
legizletesebb

orth. כשר
házikoszt

Wesselényi utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)

Weisz
Mendel
éttermében.

Telefon: 1-442-75

Négyfogásos menü:

leves, hus, főzelék, tészta P1.40

◆
Halfélék

minden időben

◆
VII. Wesselényi-u. 18
(Kazinczy-u. sarok)

Cimre ügyelni!

LEGUJABB szentföldi táviratok

Jeruzsálem, április 13. A palesztinai kormány bevándorlási hivatala jelenti, hogy 1920 végétől 1936 végéig 282.643 zsidó vándorolt be az országba.

Jeruzsálem, április 14. Az arab terror újabb zsidó áldozatot követelt. A Petach Tikvától északra fekvő Jarkona kolónián terroristák szombaton lövöldöztek a Németországból bevándorolt 38 éves Engelhardt Mali asszonyra, amidőn az állatok abrakolására sietett. Néhány órával később kiszendített a petach-tikvai kórházban. A tetteseket keresik. — Ugyancsak szombaton (éjszaka) agyonlőtték arab terroristák Schafraam községben Ibrahim Jussufot, Tiberias arab alpolgármesterét, amint az egy lakodalomból hazafelé tartott. Egy másik arabot a Jarkona és Petach Tikva közötti településen holtan találtak. Tiberias alpolgármesterén nyilván bosszút álltak, mivel a mérsékelt arabokhoz tartozott, akik a zsidó-kérdésben a békés kibontakozás hívei.

Jeruzsálem, április 15. Az „Agency d'Orient” tudni véli, hogy a Palesztina két részre osztásának terve, amit állítólag a kir. bizottság javaslatba hoz, az angol parlament elé kerül megvitatásra. Ezen terv szerint — jelenti az Agency d'Orient — Palesztinának csak ¼ része lesz a zsidóké, míg a ¾ részét az araboknak itélik. Haifa nem nemzetközi, hanem közös arab-zsidó kikötő lesz, angol katonai ellenőrzés mellett. Mind az arab, mind a zsidó kanton képviseletet kapna a Népszövetségben. (?)

— A bpesti orth. leányegyletben f. hó 17-én szombaton d. u. fél 4 órakor Bernáth Edit tart előadást.

— A mezőcsáti orth. hitk. tisztujtása: Friedländer Sándor elnök, Krausz Jenő alelnök, Liber Lajos pénztárnok, Mehrel Jakab gondnok, Heimfeld József ellenőr.

— BEKÜLDÖTT HIREK. Budapestén Weinberger Józsefné (Sziv-u. 17.), felegyógyulása alkalmából, a „Bpesti Igaz Tóra és Jesivákat Támogató Egylet” javára 50 Ft adományozott, a fia dr. Loránt Sándor newyorki orvos pénzküldeményéből. — A szikszói Talmudtóra új tisztikara: Jungreis Lajos rabbi diszelnök, Friedmann Miklós elnök, Winternitz Lipót ügyv. alelnök, Reichmann Lajos alelnök, Grossmann Henrik gondnok, Schönberger Arnold pénztárnok, Wohl Lajos ellenőr, Plattner Ernő, Reinitz Ernő, Weisz József, Reichmann József tanügyi előljárók. — A balassagyarmati T. B. testülettel vett részt Rubinstein Pál tanügyi előljárója esküvőjén Schlesinger Sárkával, Tabon: Braun Izrael tartotta az üdvözölő beszédet. — A balmazújvárosi saszehevra Jüim-ra szijumót rendezett. Fried Menyhért főrabbi magasszárnyalásu hadront mondott. — A szikszói T. B. új tisztikara: Rosenberg Simon elnök, Lindenfeld Lajos alelnök, Herskovits Jenő gondnok, Altmann Rezső pénztárnok, Flamm Ernő ellenőr, Grünfeld József könyvtáros. Választmány: Flamm Gy., Weiszfeld D., Klein J., Márkus L. Póttágok: Müller E., Schwarcz H.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbél-lyekben is. Jelíges levelekhez 20 fillér bélyeg mellékelendő.

A soltvadkerti aut. orth. izr. hitköz-ség az ujonnan szervezett metszői ál-lásra keres **הַמְסַחֵר** "שי" -t, aki jóré somájim merabbim és talmidchóchom le-gyen. Baal t'fillóra nem reflektálunk. Fizetés megegyezés szerint. Pályázatok életkor megjelölésével alulírottához kül-dendők. Probára csak meghívottak bo-csáttatnak és csakis ezeknek lesz költs-gükük megtérítve.

Kritzler Mór, hitk. elnök.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Grünfeld Margót Lőrinczi, eljegyezte Fried Deszö Kisvárdá.

Flesch Ilius Sárvár. Spitzer Vilmos Paks-Dunaszerdahely jegyesek.

Tannenbaum Terikét eljegyezte Glück Manó Sátoraljaújhely.

Leichter Erzsikét Tiszadada, eljegyezte Markovits József Kiskúnmajsa.

Dr. Deutsch Emil Budapesten szombaton ünnepelte Jáka Jüdo fia barmicz-vóját. Az ifjú a pompás szónoki rutin-al előadott charifüsz-magidüsz drósó-jával magával ragadta a túlszufolt hitk-diszterem hallgatóságát.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ék-szerárak legmegbízhatóbb vétel és el-dási forrása **GESTETTNER IMRE**, Ujpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2-945-60. Ékszerkészítőtag.

ÖSSZ.-IRODAI munkát végző fiatallem-ber, magyar-német levelező, könyvelő, hosszabb gyakorlattal, vidékre is ál-lást keres. „Jesivát járt”. (10 f. b.)

Első forrásból vásároljon
ezüst tórafelszerelést,
gyertyatartót, arany, ezüst és
brilliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznel

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.

Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

Apró hirdetések

JELIGÉS hirdetések címeit, amennyiben nem áll a hirdetésben, hogy cím a ki-adóban, a kiadóhivatal titokként keze-li. Az ilyen címek után érdeklődők leve-leit nem áll módunkban megválaszolni, hanem a hirdetőhöz juttatjuk.

KERESEK két szigorúan orth. család-hoz két vallásos leányt, akik háztar-tásban, főzésben kellő jártassággal bírnak és gyermeknevelésben is segéd-keznének. Kohn Szeréna, Bonyhád.

GYÖMÖREI jesiva, szigorúan vallásos; megbízható, jól főző, egyedülálló, lehe-tőleg özvegy szakácsnőt keres azon-nalra. Ajánlatokban eddigi szolgálati hely és fizetési igény megjelölendő. Jesiva-menza, Gyömöre.

25 ÉVES, jómegjelenésű, pénzzel rendel-kező talmidchóchom-fiatalember benő-sülne. „Modern chósizid” jelige. (20 f. bélyeg.)

TANULÓLÁNYOK felvétetnek. Weisz-mann Gizella nőidivatterme, Király-utca 13. IV. épület, II. 22.

80 GYERMEK nyaraltatására alkalmas villát vagy telepet, lehetőleg erdő és víz mellett, bérbe vennék. Ajánlatok „Gyermekvédelem” jeligére a kiadóba.

MEGBIZHATÓ jól főző fiatal szakácsnő bejárónő mellé azonnalra felvétetik. Hajó-utca 5. II. 5.

KÉT ELEMISTA fiamhoz, chümist is oktató *perfekt német házitánitót* ke-resek. Ajánlatokban fizetési igény megjelölendő. Schwarcz, Nagygéc.

EXISZTENCIÁVAL bíró orth. uriem-berhez gyermekkel is, férjhezmenne 42 éves gyermektelen elvált asszony 12.000 P. értékű vagyonnal. Pár ezer-rel benősülni is lehet. Jelige: „45-55”.

KISEBB vidéki faüzletem vezetésére ke-resek szigorúan vallásos, megbízható, ügyes, konkurrenciában edzett fiatal-embert. Ajánlkozás „Jó bizonyítvány” jeligére. (20 fill. b.)

ORTH. FŐKÁNTOR havi 300 P. jöve-delemmel nőül venne vallásos, intelli-gens, fiatal szép leányt legalább 10.000 P hozománnyal. Csakis talmid-chóchom leánya írjon „B. t. ch.” jel-i-gére kiadóba. (20 fill. b.)

TAPOLCA-gyógyfürdőn megnyílik má-jus 1-én minden komforttal ellátott penzió. Engel Jenő, orth. kóser ven-déglős, Miskolc.

HÁZTARTÁSOMBA szigorúan vallásos gyermekszertető leányt keresek. Cseléd van. Schwarcz Emil, Püspökladány.

FIGYELEM! Szegénysorsukat ingyen, jobbmódukat szerény díjazás mellett tanítok héber tudományokra; ifjakat, felnőtteket. Drósókat (magyarul is) minden alkalomra. Goldfinger Mór rabbi, Bp., Nagydíófa-utca 13.

FALUSI vegyeskereskedésembe keresek intelligens, megbízható leányt. „Ción” jelige. (20 fill. b.)

30-33 ÉVES rőfös szakmában jártas fiatalember benősülhet. „Csinos” jel-i-ge. (20 fill. b.)

HÉJJAS DIÓ, tarpai, kitünő minőségű, már 70 fillérért kapható. Groszmann fűszernagykereskedő, Fehérgyarmat. SZOMBATTARTÓ urileány elmenne vi-dékre üzletbe segédkezni. „Szerény fi-zetés” jelige.

EGYEDÜLÁLLÓ orth. pékség mezővá-rospan, haláleset miatt azonnal átadó. „Biztos megélhetés” jelige. (20 f. b.)

FIATAL egyleti rabbi nősülne 3000 P hozománnyal. Leveleket „Csinos, 26-ig” jeligére kér.

TELJES ellátást — külön szoba haszná-lattal, esetleg társal is — keresek jobb bpesti uri családnál, kezdő fizetésű hivatalnok fiam részére. Ajánlatokat a fizetés megjelölésével: K. L. Baja. Lámpa-utca 2.

TUDOMÁSOMRA jutott, hogy jesivám nevében gyűjtéseket eszközölnek. Ké-rem ezen gyűjtőket csalóknak tekin-teni. Löwinger főrabbi, Földes.

ÁLLÁSTALAN okleveles *tanítók, tani-tónők és tanárok* szerény díjazásért, esetleg természetbeni ellátásért vál-lalják elemi és középiskolások korre-petálását, valamint egyes tárgyak tan-ítását. Cím: Orsz. Izr. Tanítóegye-sület titkársága. VII., Wesselényi-ut-ca 44. (Telefon: 1-440-85.)

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14
Telefon: 1-111-95.

אלהנעמינע יידישע צייטונג

גיה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót יצ"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Igazságunk tudatában...

Nemcsak a belföldi sajtóban és a ha-zai zsidóság összes árnyalatainak köré-ben, hanem a külföldi zsidó lapok tanu-sága szerint az egész zsidó világban fel-tűnést keltett a magyar miniszterelnök vasárnapi szegedi nagygyűlésen tartott beszédének a zsidóságra vonatkozó ré-sze. A beszéddel való foglalkozás, köte-lessége a zsidó sajtónak és ezt a köteles-ségét úgy kell teljesítenie, mintha meg volna a diszkusszió lehetősége. Némely amerikai egyetemen szokásban van, hogy a történelem tanára fölveti a kérdést, bizonyos eseménnyel kapcsolatban: ha nem úgy folyt volna le, mint ahogy való-ban megtörtént, milyen módon alakult volna a következő események sorozata? Mi is képzeljük el, hogy ha a beszéd el-hangzása után válaszolhattunk volna, vajjon mit mondhatnánk.

Darányi Kálmán miniszterelnök Szege-den a „zsidókérdésről” a következőket hangoztatta:
— Szólni akarok még a zsidókérdés-ről, amely fölött nem lehet egyszerűen elsiklani. Nem lehet egyszerűen azt mondani, hogy ez a kérdés nincs, ami-kor mindenki érzi, hogy van. Vizsgáljuk meg gyűlölködés és elfogultság nélkül, teljesen tárgyilagosan ezt a kérdést és vessük fel, vajjon a zsidóság oka-e min-den bajnak. Ha Magyarországon zsidó-ság nem volna, kétségtelenül bajaink volnának akkor is. Csonka ország let-tünk, agrárállam vagyunk és nincs elég földünk, nagy és egyenlőtlen elosztás a népsűrűségünk, nincs nyersanyagunk.

— Előrebocsátom, hogy a zsidókér-dést utcai tüntetésekkel és fejbeveré-ssekkel nem lehet elintézni. A kormány mindent elkövet arra nézve, hogy a rendbontókkal szemben a törvények teljes szigorát alkalmazza.

— A törvény előtti egyenlőség azon-ban nemesak igény jelent a személyi és vagyontulajdon tekintetében, amely igénynek feltétlenül eleget teszünk, hanem jelenti azt is, hogy a törvénye-

ket mindenkinek egyformán meg kell tartania és azok kijáratásától tartózkodnia kell, még az üzleti életben is.

— Tagadhatatlan, hogy Magyaror-szágon a zsidó lakosság arányszáma na-gyobb, mint a legtöbb más országban és az is tény, hogy a zsidókérdésnek, amely főleg gazdasági probléma, a magva abban rejlik, hogy a zsidóság még ezen magas arányszámát is jóval meghala-dóan jutott érvényesülésre a gazdasági életben. A zsidókérdésben irritálja a magyar társadalmat a Keletről beszívárgó galiciai is, a maga elzárkózásával és ösztönös üzleti mohóságával.

— Meg kell állapítanunk azt, hogy elsősorban is a régi, ittlévő és a beszívárgóknak kultúrfokon is fölötté álló zsidóságnak az érdeke, hogy ne azono-sítsa magát ezzel a töle is érzésben és gondolatban teljesen idegen népséggel, amelynek beszívárgását a kormány minden eszközzel a legszigorubban meg fogja akadályozni. De itteni működését és esetleges törvényellenes és káros üzle-meit is szigorúan ellenőrizzük s őket és működésüket a törvényes korlátok közé szorítjuk. Ezek hazánkat úgy is több-nyire csak átvonulási és gazdasági va-dászterületnek tekintik.

Ezeknek a kijelentéseknek minden egyes mondata, bizonyosfokú nyugtalan-ságot kelt annak a magyar zsidónak szí-vében, akit úgy neveltek, hogy ő a haza teljes jogú polgára, csak vallásában kü-lönbözik a többi állampolgártól, mert a modern államban a felekezeti hovatarto-zandóság nem lehet jogcím a polgári jo-gok élvezetének mellőzésére. Mi úgy lettünk nevelve, hogy tagjai vagyunk a magyar nemzetnek, mivelhogy a magyar nemzet nem vérségi fogalom, sem állás-betöltés, hanem kulturális és erkölcsi ka-pocs. Minket úgy neveltek, hogy a ma-gyar nemzethez az tartozik, aki saját tehetsége szerint, saját körében igyek-szik Magyarország erkölcsi, szellemi, gaz-dasági értékeit növelni, aki szent elvül

elfogadja Jeremiás próféta tanítását:

„Mozdítsátok elő annak az országnak a jólétét, ahová elsodortalak benneteket, imádkozzatok érte az I'tenhez, mert az ő jólétében jut nektek is jólét”.

Mi úgy nevelkedtünk, hogy a zsidóság nem külön nemzetiség ebben a hazában, nem olyan nemzetiség, mint a német, a szerb, a ro-mán, a szlovák, mert ezeknek a külföldi aspirációja politikai, kapcsolataik lehet-nek anyaországgal, de nálunk a ma-gyar zsidóknál ilyesmire nem lehet beszélni, hisz a Szentföldhöz való kapoco-latunk spirituális és vallási jellegű és legfeljebb filantropikus tartalmú. És most azt halljuk, hogy igenis van zsidó-kérdés. Éppen ezért megtudjuk érteni, amit a lapok szerint a jobboldali képvise-lők mondtak a miniszterelnök urnak, hogy: 1867. óta még nem volt egy ilyen jobboldali beállítottságú hivatalos beszéd a zsidóságot illetően. A miniszterelnök Szegeden nem úgy beszélt rólunk, mint testvérekről, akiknek esetleges rossz tu-lajdonságait kellő megértéssel kell elviselni, hanem mint — tegyük fel — nem kellemes szomszédokról. Azt hangoztatta a miniszterelnök: *nem lehet azt mondani, hogy zsidókérdés nincs, mert van.* Mi is azt mondjuk: zsidókérdés van, de csak: befelé a zsidóság szempontjából. És ez a zsidókérdés abból áll: miképpen őrizhet-jük meg zsidó vallási értékeinket, mint tarthatjuk fenn intézményeinket, miké-pen erősödhetünk az erkölcs és a huma-nizmus tekintetében, hogy az állam hasz-nos polgáraivá legyünk. Az államnak van sok problémája: ipari kérdés, agrár-kérdés, ifjúsági kérdés, magánalkalma-zotti kérdés, munkáskérdés és mindezek a kérdések a zsidókat is érintik, mert zsidók között vannak iparosok, földműve-lő ifjak, magánalkalmazottak, munká-sok és így tehát a zsidókérdés mindezek-nél a problémáknak a szőnyegében egy-egy fonál, de nem lehet a zsidó prob-lémát olyan centrális jellegűnek feltűn-tetni, mint ahogy ez most szokásos. Mi

Orth. כשר kakaó és csokoládé
a legfinomabb kivitelben.

Keksz, levestészták és ostyaárak. Diabetikusok részére
„levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült,
és süteménygyára, Budapest, VII.,
Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65